

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 2, Sayı 23, Aralık 2023

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, Sultan ÇAMUR KARATAŞ, Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ayşenur DERSE, Ecem ZAFER, Filiz ARICIOLU, Güliz ALOSMANLI, Merve KOÇ, Müge TÜZÜN GERÇEK, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Selver ŞAHAN, Seniye Nazik IŞIK, Zeynep KILIÇ.

Montaj: Ali CENGİZ, Nazlı KÖSE TÜRKAN, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Ayşen DOĞRUER, Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

WhatsApp: Şule Sepin İçli: [05323604831](https://wa.me/05323604831)

Sultan Çamur Karataş: [05065140294](https://wa.me/05065140294)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Geldik 2023 yılının sonuna. Aldığımız iyi haberler çok çok az, bizi üzen kötü haberler oldukça fazla. Yine de inatla umut, umut, umut...

İnanamadığımız, bizi şok eden konulardan birine, Milli Eğitim Bakanı'nın tarikatlarla ilgili açıklamasına değiniyor Sultan Çamur Karataş 'Sözleşmeleri Anayasayı ve Yasaları Çiğnemek' yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat hazırladığı 'Kadının Güncesi' köşemizde, son günlerin gündeminden düşmeyen yurtlardaki öğrencilerin durumuyla ilgili örgütlenme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını önemsememe, kadınlara farklı alanlar açan eğitim gibi pek çok haberlere yer veriyor.

Şule Sepin İçli yolda rastladığı insanların konuşmalarından alıntılar yaparak boşanmayla ilgili dedikodulara dikkat çekiyor, 'Dedikoduların Temel Vitamini Ön Yargılarımız' yazısında.

'Tarihin Kadın Yüzleri' köşemizde Seniye Nazik Işık adlı yeni yazarımız, daha acısı taptaze olan bir kaybımızı duygusal bir biçimde anlatıyor 'Dostların İçin Dikili Ağacını Bile Düşünmüşsün Sevna' yazısında. Uğurlar Olsun Sevna Somuncuoğlu.

Yayla Boztaş, teknolojinin getirdiği yeniliklerin yanında, unutmamamız gereken bazı anıları tazeliyor 'Teknolojinin Unutturamadıkları' yazısında.

Her ne kadar teknolojinin eskileri unutturduğunu dillendirsek de teknoloji vazgeçilmezimiz oldu. Hele biz görme engelliler için çok çok önemli.

‘Rol Modellerimiz’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat, Zülal Tannur ile söyleşi yapmış. ‘Teknolojiye Yön Veren Kadın Lider’ genç ve dinamik bir kadının başarılarına tanık olacağız bu söyleşide. Ayrıntılarını da okuyarak ya da dinleyerek öğrenebiliriz.

Ebru Bozcuk bizi çocukluğumuzun o tatlı, gülümseten anlarına götürüyor ‘Çocukluğun Anavatanıdır’ yazısında. Öyle anlatıyor ki insanın yazıdan ayrılması gelmiyor hiç.

Menekşe Koçak ‘Duygularımızı İfade Edebiliyor muyuz’ köşemizde, otizmle ilgili öyle çarpıcı araştırmalara yer veriyor ki bize otizmin gelecekte hepimizi kaygılandıran bir tehdit olduğunu gösteriyor, ‘Otizm Salgını 1. Bölüm’ yazısında.

Filiz Gülmez, derin araştırma ruhuyla tarihsel süreçte savaşlardan, kadınlardan söz ederek Gülseren Engin’in romanlarından birini inceliyor, ‘Smyrna’nın Yazgısı’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ köşemiz, çok düşünenlere iyi bir haber veriyor. Ayrıca çok geç saatte yemek yiyenlerin dikkat etmeleri gerektiğini anlatan araştırmalarla epey zengin.

Emine Ortakaya, ‘Tarihte İz Bırakan Kadın Örgütleri’ köşemizde dönemin koşullarına göre önemli faaliyetlerde bulunmuş feminist kadın örgütlerinden ‘Osmanlı MÜdafa-ı Hukuk-ı Nisvan’ Cemiyeti’ni anlatıyor.

Emine Kamçı ‘Yeşil Örtü Yeşil Tat’ yazısında, doğayı, gençlerin doğa tutkusunu ve can kedisini öyle edebi sözlerle anlatıyor ki kendimizi o doğal güzelliklerin arasında buluyoruz.

Şule Sepin İçli’nin yaptığı söyleşide, ‘Arı Kovanı’ köşemizin konuğu, sosyal medyayı yakından izleyenlerin duyduğu bir kadın, Gurbet Kabadayı. Bakalım yakından tanıyınca neler öğreneceğiz Gurbet hakkında. ‘Basın Açıklaması Yazımında Usta Bir Kadın’

Airfryerda pek çok yemek deneniyor. Rahime Söylemez Çetin ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, ktır ekmek yapmayı deneyimliyor, ‘Çorbalar İçin Ktır Ekmek’ yazısında.

‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde Selvet Bayraktar Tokat, kadına karşı şiddete dikkat çeken tiyatro, yasaklanan film etkinliklerini ve yitirdiğimiz önemli bir Türk Sanat Müziği sanatçısının yaşamıyla ilgili haberleri derlemiştir.

Köy Enstitüleriyle ilgili ne zaman bir yazı okusak, kapatılmış olmasından üzüntü duyar, o eğitime özenir dururuz. Filiz Gülmez ‘Selvi Boylum Al Yazmalıyım’ köşemizde, eşinin kaybından büyük üzüntü duyan Cemal beyin bizleri Köy Enstitüleriyle nasıl buluşturduğunu anlatıyor ‘Merhaba Yaşam’ öyküsüyle.

‘Yüreğimizden Taşanlar’ köşemizde, Cemal Safi’nin yazdığı ‘Yar Olamadım’ şiiri var.

‘Umut Şarkıları’ köşemizde, yeni yitirdiğimiz Güzide Kasacı’dan Civelek adlı şarkıyı dinliyoruz.

2024 yılında özgün yazılarımız, çarpıcı haberlerimiz, ilgi çeken köşelerimizle yeniden bir araya gelmek umuduyla.

SÖZLEŞMELERİ, ANAYASAYI VE YASALARI ÇİĞNEMEK.

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Cumhuriyetin 100. Yılında yaşadıklarımız inanılmaz. Cumhuriyetten uzaklaşmak için, sözleşmeler, Anayasa ve yasalar çiğneniyor.

Milli Eğitim Bakanı, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir konuşma yapıyor. Tarikat ve cemaatlerle yapılan protokollere ilişkin sorulara "...sizin tarikat ve cemaat dediğiniz bizim STK dediğimiz kurumlarla protokoller yapıyoruz ve yapmaya devam edeceğiz" diyor. "Bu çalışmalara bugün başlamadık. 10 yıllık bir süreç" diye bilgi veriyor. Savunması da ilginç. "Çocuklarımın dağa çıkmaması için sizin insan kaynağınıza insan yetiştirmemek için buna devam edeceğim" diyor. Bu konu, bu iktidar döneminde sıklıkla gündeme geldi.

2012 yılından bu yana, 4+4+4 parçalı eğitim sistemine geçilerek, özellikle kız çocuklarını örgün eğitimin dışına iten, küçük yaşta zorla evlendirmelerin ve çocuk işçiliğinin önünü açan bir sistem uygulanıyor. Bu sistemle eğitim zaten zayıflamış durumda.

Hatırlayacaksınız, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında imzalanan 'Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum (ÇEDES)' projesi kapsamında "manevi danışman" olarak görevlendirilen imam, vaiz, din hizmetleri uzmanı ve Kur'an kursu hocaları, Milli Eğitim Bakanlığı okullarındaki öğrencilere "değerler eğitimi" veriyor. Yine hatırlayacaksınız, 12 Ekim'de bir okulda 12 yaşındaki İ.U, bir İlçe Müftüsünün cinsel istismarına uğradı ve müftü tutuklandı. Müftünün, ÇEDES projesi kapsamında 'manevi danışman' olarak okulda görevlendirildiği ortaya çıktı. "Değerler eğitimi" adı altında laik eğitim hedef alınmıyor ve çocuklar pek çok atanmayan öğretmen varken, çocuk eğitimi konusunda hiçbir şey bilmeyen insanlarla karşılaştırılıyor.

Hükümetin son zamanlarda okullara zorunlu seçmeli din dersi getirerek din dersi saatlerini artırması, anaokullarına mescit açılma zorunluluğu gibi kararları da düşünüldüğünde, eğitimin dinselleştirilmesi amacıyla çok yönlü bir çalışmanın yürütüldüğünü izliyoruz.

Millî Eğitim Bakanı, karma eğitimden de vazgeçilebileceğini söylemişti. Kız okullarının açılabilmesi gerektiğini, daha çok kişinin, kız çocuğunu okula göndermesini sağlayacağı gerekçesiyle savunmuştu. Kız çocukların zorunlu eğitim almasını sağlamak devletin görevi değilmiş gibi.

Bu yapılanlar, Çocuk Hakları Sözleşmesine, Anayasaya, Milli Eğitim Temel Yasası'na, 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Kapatılmasına ve Türbedarlıklarla Birtakım Unvanların Yasaklanmasına İlişkin Kanuna açıkça aykırılık teşkil ediyor.

Anayasanın 2. Maddesi Türkiye Cumhuriyetinin laik bir devlet olduğunu belirtirken,

4.Maddesi laiklik ilkesinin değiştirilemez temel niteliklerinden olduğunu düzenlemektedir.

14. Madde, “Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.” demektedir.

42. Maddesi ise, “Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.” demektedir.

Milli Eğitim Temel Kanununun, temel ilkelerinde laiklik, bilimsellik ve çağdaşlık ilkeleri yer almaktadır.

2. ve 12. Maddelerinde laiklik düzenlemesi yapılmaktadır.

13. Maddede bilimsellik düzenlemesi ve

10. Maddede, çağdaşlık vurgusu görülmektedir.

Cemaat ve Tarikatlar yasayla yasaklanmışken, Milli Eğitim kurumlarına devletin izniyle girip dinsel etkinlikler yürütmeye devam ediyorlar.

Bu sistemle yetişen çocuklardan çağdaş dünyanın koşullarına uyabilen, özgüvenli, yetkin, donanımlı insanlar olmalarını bekleyebilir miyiz?

Bu yaşadıklarımız tüm mevzuat düzenlemelerine aykırı. Sözleşmeler, Anayasa ve yasalar açıkça ihlal ediliyor ve ihlale devam edileceği de belirtiliyor. Hem de kim tarafından? Mevzuatı uygulamakla yükümlü olan iktidar tarafından.

20 Aralık 2023

KADININ GÜNCESİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli umudun kadınları takipçileri, yine dopdolu bir köşeyle beraberiz.

Önce başlıklar:

Otizmlı kişiye işkence' davası sonuçlandı: Mahkemeden skandal karar

AİHM: Türkiye’de boşanmış kadınların yeniden evlenmek için 300 gün beklemesi ayrımcılık

EŞİK: Milli Eğitim Bakanı'nı Anayasal görevini yapmaya, yapmayacaksa istifa etmeye çağırıyoruz

İstanbul büyük şehir belediyesinden kadınlara marangozluk eğitimi

KYK Kadın Dayanışma Ağı kuruldu

Otizimli kişiye işkence' davası sonuçlandı: Mahkemeden skandal karar

Otizimli birey Sinan Gündoğdu, 20 Nisan 2020'de Pendik Engelsiz Yaşam Bakım, Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi'nde Hayri Bereket'in şiddetine maruz kaldı. Aile, bakımevinde yaşanan işkenceyi yargıya taşıdı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Pendik Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi'nde şiddete maruz bırakılan otizmli Sinan Gündoğdu'nun İstanbul Anadolu 22. Asliye Ceza Mahkemesi'nde karar duruşması görüldü.

Mahkeme kendisini savunamayacak kişiyi kasten yaralama suçundan sanık Hayri Bereket'e bilirkişi raporlarına rağmen 2 bin 700 lira para cezası verdi.

Karara tepki gösteren İstanbul Otizm Gönüllüleri Derneği Başkanı Avukat Sedef Erken, Cumhuriyet'e açıklamalarda bulundu.

Erken, "Öncelikle belirtmem lazım buna bir yargı sistemi demek mümkün değil. Bu karar bize bu sistemde siz boş yere adalet aramayın demek anlamına geliyor. Ben artık Ceza Hukuku kitaplarımı yükselti olarak kullanayım demek istiyorum. Burada bir eziyet olduğu çok açık, bilirkişi raporu var, kurumun kamera görüntüleri var, mahkemenin tanık olarak çağırıp dinleyebileceği kişiler görüntülerde açıkça mevcut. Kurumun o geceye dair tuttuğu tutanaklardaki hiçbir görevliyi mahkeme çağırıp dinlemedi. Ben bunun sebebinin anlamakta zorlanıyorum" dedi. Duruşma salonunda Sinan'ın annesi Ayfer dışında onlarca otizm annesinin duruşmayı izlemek için geldiğini belirten Erken, "Tek talepleri adaletti. Hâkimin böyle ağır bir suçta tahkikat yapmadan basit yaralama ile 2 bin 700 TL ile kapatması hepsini hem çok şaşırttı hem de umutsuzluğa sürükledi. Biz hayattayken bile durum buysa, bizim çocuklarımız bizden sonra ne hallere düşer kim bilir dedi herkes. Birilerinin korunduğunu, konunun örtbas edilmek istendiğini söylediler bana. Anne Ayfer zaten büyük hayal kırıklığı yaşıyor, emsal olsun diğer çocuklar yanmasın diyordu olmadı. Biz kurumdaki tüm sorumlular hakkında başka bir suç duyurusu yapmıştık zaten, bu aşamada artık onu takip edeceğiz" ifadelerini kullandı.

AİHM: Türkiye'de boşanmış kadınların yeniden evlenmek için 300 gün beklemesi ayrımcılık

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Türkiye'de boşanmış kadınların yeniden evlenmek için bekledikleri 300 günlük sürenin ayrımcılık olduğuna hükmetti.

Nurcan Bayraktar'ın davasındaki kararda, bu uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ihlal ettiği belirtildi.

AİHM'nin oy birliğiyle aldığı kararda, uygulamanın sözleşmenin özel hayata saygı hakkını düzenleyen 8. Maddesi ile ayrımcılığı yasaklayan 14. Maddesini ihlal ettiği görüşüne varıldı. Türkiye'de yasalar kadınların eski eşlerinden farklı biriyle evlenmek için boşanmalarının kesinleşmesinden sonra asgari 300 gün beklemlerini şart koşuyor.

İddet süresi olarak da adlandırılan bu süreyi beklemek istemeyen kadınların hamile olmadıklarını tıbbi testlerle ispatlamaları gerekiyor.

Türk Medeni Kanunu'nun 132. Maddesinde iddet süresinin çerçevesi şöyle çiziliyor. Evlilik sona ermişse, kadın, evliliğin sona ermesinden başlayarak 300 gün geçmedikçe evlenemez. Doğurmakla süre biter. Kadının önceki evliliğinden gebe olmadığına anlaşılması veya evliliği sona eren eşlerin yeniden birbiriyle evlenmek istemeleri hâllerinde mahkeme bu süreyi kaldırır.

AİHM 300 günlük bekleme süresinin ve bu sürenin kısılması için hamile olunmadığının ispatı amacıyla tıbbi belge talep edilmesinin haklı görülemeyeceğine, dolayısıyla davacının özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verdi.

Mahkeme ayrıca, bu uygulamanın doğrudan bir cinsiyet ayrımcılığı anlamına geldiğini ve doğacak çocuğun babasının kim olduğu üzerindeki belirsizliği önlemek amacıyla alınan bir tedbir olduğu savının bu ayrımcılığı haklı gösteremeyeceğine hükmetti.

Davacının cinsiyeti nedeniyle gördüğü muamelenin gerekli olmadığı ve hiçbir gerekçeyle haklı gösterilemeyeceği ifade edildi.

Ayrıca "soy kütüğünde karışıklık olmasını" önlemek gibi bir amacın, yani biyolojik babanın kim olduğunu tespit etme niyetinin, modern toplumda yerinin olmadığı belirtildi.

AİHM'nin ön kararının ardından tarafların nihai bir karar alınmasını talep etmek için üç ay süreleri bulunuyor.

EŞİK: Milli Eğitim Bakanı'nı Anayasal görevini yapmaya, yapmayacaksa istifa etmeye çağırıyoruz

Eşitlik İçin Kadın Platformu EŞİK, "Tarikat ve cemaatlerle protokol yapmaya devam edeceğiz" açıklaması yapan Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e tepki gösterdi. EŞİK açıklaması şöyle:

"Eğitim devletin yürütmesi ve denetlemesi gereken asli görevlerindendir. Devlet eğitim alanında; nitelikli, ücretsiz, yoksul çocukların ihtiyaçlarını dikkate alan bilimsel, laik, eşitlikçi bir eğitim hakkı anlayışını herkes için erişilebilir şekilde yaşama geçirmek zorundadır."

"Bu Anayasal görev göz ardı edilerek, her türlü denetimden muaf tutulan; çocuk haklarının gözetilmediği hatta çocukların çeşitli şekillerde istismar edildiği, Anayasanın eşitlik ve laiklik

ilkesine aykırı faaliyet yürüten bazı devlet dışı kurumlara, dini yapılara çocukların teslim edilmeye devam edileceği söyleniyor. Üstelik de Milli Eğitim Bakanı tarafından. Milli Eğitim Bakanı'nı Anayasal görevini yapmaya, yapmayacaksa istifa etmeye çağırıyoruz."

"Milli Eğitim Bakanı işini kişisel siyasi tercihlerine göre, ülkeyi eski, yeni diye kendince ikiye ayırarak değil Anayasaya uygun olarak yapmak zorundadır. Özellikle kız çocuklarını örgün eğitimin dışına iten, küçük yaşta zorla evlendirmelerin ve çocuk işçiliğinin önünü açan 4+4+4 parçalı eğitim sistemine son verilmesini, 12 yıl kesintisiz ve parasız eğitime geçilmesini istiyoruz. Eğitim müfredatının eşitlikçi, insan haklarına saygılı, ayrımcılıktan arındırılmış bir içerikte, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetten, bilimsel yaklaşımlarla hazırlanmasında ısrar ediyoruz."

"Ayrıca MEB'in eğitimi taşeronlarla yürütmesi nedeniyle şimdiye dek çocuklara karşı işlenmiş suçların failleri başta olmak üzere bu suçlara dâhil olan herkes hakkında derhal soruşturma başlatılmasını tüm sorumlulara hatırlatıyoruz. Laik, bilimsel, karma eğitimden vazgeçmiyoruz."

İstanbul Büyükşehir Belediyesinden kadınlara marangozluk eğitimi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sağlamayı amaçlayan İBB Kadın Marangoz Atölyesi projesini hayata geçirdi.

Eğitimler tek gün, saat 10.00-15.30 arasında olacak şekilde veriliyor.

4 ayrı başlıkta verilen dersler kapsamında;

-Temel Malzeme Tanıtımı (Ahşap, MDF, Sunta vb.), Farkları ve Kullanım Alanları-Temel El Aletleri ve Kullanım Becerileri Geliştirme (Dekupaj, İşkence, Freze vb.)-Temel Uygulama Teknikleri (Birleştirme, Cilalama, Yapıştırma, Çizme, Tadilat vb.) (Dolap kulp – menteşe montajı)-Basit Ahşap Yapımı (Tabure, Raf, Ayakkabılık, Çerçeve vb.) eğitimleri veriliyor.

Atölye sonunda kadınların gündelik yaşamda ihtiyaç duydukları basit ahşap onarım ve yapım becerilerine sahip olması amaçlanıyor. 4 Ekim'den bu yana düzenlenen 8 atölyeye toplam 85 kadın katıldı. Eğitime katılan kadınlara, Temel Marangozluk Becerileri Giriş Eğitimi belgesi veriliyor. Kadın Marangoz Atölyesi'ne, 'İstanbul Senin' uygulaması üzerinden başvuru yapılabilir.

Kredi Yurtlar Kurumu (KYK) Kadın Dayanışma Ağı kuruldu

KYK Kadın Dayanışma Ağı, yurtlarda kalan genç kadınların sorunlarına çözüm için yola çıktı.

KYK yurtlarında yetersiz yatak kapasitesi ile oluşan barınma krizinin yanı sıra nitelsiz beslenme, hijyen, güvenlik koşullarıyla karşı karşıya olduklarını belirten KYK Kadın Dayanışma Ağı, "Genç kadınlar olarak bunları daha ağır deneyimliyoruz. 'Genel ahlaka uygun olmadığı gerekçesi ile yaşam alanlarımızda giyimimize müdahale ediliyor, yurttan ve çevresinde çokça kez sözlü ve fiziksel tacize maruz kalıyoruz. Giriş-çıkış saatlerinde cinsiyetçi ayrımlar yaşıyoruz, saat 23'ü geçtiğinde tutanak ve aile aramaları ile tehdit ediyoruz. 'Neredeydin, kiminleydin?'

sorgusuna çekiliyoruz ve bu yolla yaşam tarzımıza müdahale ediliyor. Işıksız yollar ve ulaşım, sorunlarımızın başını çekiyor” diye seslendi.

Sorunların çözümsüz olmadığını Gençlik Spor Bakanlığı, KYK Yurt Müdürlükleri, il ve ilçe belediyelerinin pek çok sorunu çözebileceğine dikkat çeken KYK Kadın Dayanışma Ağı, “Bunu ise ancak mücadelemiz ile kazanabiliriz diyerek yan yana geldik. Yurtlarda yaşanan sorunları giderecek bir talep listemiz var. Bu maddelerin tamamını kabul ettirmek için çalışmaya başlıyoruz” dedi.

KYK Kadın Dayanışma Ağı, taleplerini şöyle sıraladı:

"Erkek personellerin katlara giriş ve çıkışları kadınların mahremiyeti gözetilerek düzenlenmelidir, katlara çıkmadan önce anons yapılmalıdır.

Yurt binaları-bahçesi-çevresi ve yol güzergâhı ışıklandırılmalı.

Kadın öğrenciler için güvenlik sorunu yaratan yurt çevrelerindeki metruk binalar denetlensin.

Tüm yurtlarda kadın öğrencilerin başvurabileceği cinsel tacizi önleme birimleri kurulsun. Bu birimler yurt yönetimindeki kadınlardan ve kadın öğrencilerden oluşturulsun.

Tüm asansörlerin bakım ve onarımları düzenli yapılmalı ve denetlenmeli.

Yurtlardaki güvenlik önlemleri (güvenlik personel sayısı kameralar) kadınların yaşam tarzına müdahale için değil kadınlara güvenli alanlar yaratmak için arttırılmalı.

Yurtlarda her kadın ders çalışma alanları kurulsun, mimarlık ve güzel sanatlar öğrencileri için uygun çalışma alanları oluşturulsun.

Ücretsiz ve yurdun her alanından erişilebilir altyapısı güçlü internet ağları kurulsun, şebeke sorunu kalıcı olarak çözülsün.

Çamaşırhanelerde, makine sayıları arttırılmalı, haftanın her günü yıkama hakkı olsun.

Temizlik ve hijyen malzemeleri yurt yönetimi tarafından sağlansın."

Gelecek sayımızda adaletsizliklerin azaldığını, hak kazanımlarımızın fazlaştığını, mücadelenin güçlendiğini anlatan haberlerle görüşmek dileğiyle umutla kalın.

20 Aralık 2023

DEDİKODUNUN TEMEL VİTAMİNİ ÖN YARGILARIMIZ

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Evlenmek ve boşanmak... Her ne kadar boşanan birine, “Boşanmak da evlenmek kadar doğal bir olgu” desek de yaşamın içinde hiç de öyle olmuyor. Çok farklı süreçler. Evlenirken dünya aleme

mutluluğunu duyuruyorsun, ayrılırken insanlara hesap vermek çok yorucu oluyor. Boşanma sürecinde ya bir hesaplaşmaya girer, çevreye öfke saçar, kendini, karşıdakini suçlarsın ya da kendine zaman ayırır yüzleşme sürecini sağlıklı bir biçimde gerçekleştirir yoluna devam edersin.

Sen bunları yapadururken, el âlem ne yapar? Ne kadar başkalarının dediklerini ciddiye almak istemesek de kabul edelim ki söylenenler sinir bozucu oluyor.

Sokakta gözlem yapmayı, insanların konuşmalarına kulak vererek sonrasında değerlendirmeyi çok severim. Bir bakıma değerlendirmek çok da anlamlı. Kendi içinde ya da dostlarıyla tartışma ortamı yaratıyor. Eskiden insanların konuşmalarına dâhil olur, yanlış düşünceleri konusunda onları ikna etmek için adeta kendimi parçalardım. Zamanla bunun hiç işlevsel olmadığını anladım. Karşı seni dinlemek istiyor mu? Bilmiyorsun. Dinlese de anlamak isteyecek mi? Söylediklerin karşı tarafta etki yaratmayınca sinirlenmekle kalıyorsun. En güzeli iç sesinle konuşmak, kendinle baş başa kalmak. Sokakta öyle insanlarla karşılaşsınız ki birden güzel bir sohbet ortamı oluşur. Her iki taraf da verilen mesajlar üzerinde düşünür, o zaman tabii ki lafa karışmak çok keyifli.

Yine bir gün otobüs bekliyorum. Otobüsün geleceği yok. Bir yandan da yanımdakilere beklediğim otobüs gelince haber vermelerini, beni unutmamalarını söylüyorum. İki kadın hararetle hararetle konuşuyor. Önce yakın arkadaş olduklarını düşünmek istedim. Ne mümkün! Birbirlerini hiç tanımıyorlar, durakta havadan sudan da değil, son derece ciddi bir konudan söz ediyorlar. Ülkemiz kültürü, canımız sıkılınca, insanlara anlatarak onlardan medet umuyoruz ya da rahatlatacak arkadaşlarımız olmadığı için önümüze gelene anlatıyoruz derdimizi. Dış sesimi susturup iç sesimle onlara dâhil olmaya karar verdim.

“Hiç sorma, oğlum boşandı. Canımız çok sıkkın.” “Şimdiki gençler öyle, hemen ayrılıyorlar. Kolay vazgeçiyorlar. Biz öyle miydik? Sanki biz hiç sıkıntı çekmedik mi? Katlanmasını bildik.” “Sen nereden biliyorsun ki ayrılanların genç olduklarını?” “Genç değiller ki. 15 yıllık evlilerdi.” “Şimdi başka bir yorum gelecek, az bekle.” “Çalışmaya başlayınca kadınların burnu büyüyor. Kendilerini bir şey sanıyorlar.” “Bak nasıl da tahmin ettim? Bakalım daha neler duyacağız. En iyisi otobüsü haber vermesi için başkasına söyleyeyim. Bunlar kaptırdılar kendilerini konuşmaya, kesin unuturlar beni.” “Ne çalışması? Çalışmak kim, o kim. Ekmek elden su gölden bir hayat. Yediği önünde, yemediği arkasındaydı.” “İyi de bu kadının ekmeğin yapılmasında hiç mi katkısı yok? Ekonomik sorunlar bu aileye hiç uğramamış mı ki yediği önünde oluyor.” O zaman kesin birini bulmuştur o. Çalışmadığına göre, boşanıp ne yapacak? Şimdi televizyondan, internetten öğreniyorlar bunları ve birini bulup gidiyorlar. Zaman bozuldu arkadaşım. Kimseye güven kalmadı.” “İlla bir neden bulacaksın, bu da tutmazsa, bakalım sıra neye gelecek? Başka ön yargılar da var. Size diyecek söz mü yok? Nasıl olsa olayı yaşayan yanınızda değil, konuşun bakalım kim

tutar sizi.” “Birini de bulmadı. Ne olduğunu bilmiyoruz. Oğluma soruyorum, o da bilmiyor.” “İnsanlar sorunlarının ne kadar farkındalar ki bunu da anlasınlar? En iyisi ya bilmez ol ya da karşıyı suçla gitsin.”

Bu konuşmalar on dakika içerisinde gerçekleşti. Devamını dinleme fırsatım da olmadı zaten. Dedikodu yapmak bazı insanlar için ne kadar da kolay! Dedikodu yapmak bize kendimize daha iyi hissettiriyor. Ne güzel bizim başımıza gelmemiş diye seviniyoruz. Ne kötü bir duygu! Ön yargılarımızı, kalıp yargılarımızı çok iyi besleyen, vitamin değeri çok yüksek olan cümlelerimiz var nasıl olsa. Olayın içinde değiliz. Onları tanısak bile, aile içinde neler yaşadıklarını bilemeyiz. Bu yaşananlar sürekli suçlayıcı tahminlerde bulunan kişinin başına gelse, acaba bunlar ona söylense, nasıl tepki verirdi? Kendi başımıza geldiğinde birden farklılaşıyor algılamamız. Dinleme, anlama kapasitemizin olmaması, karşı tarafla empati kurmamızı da engelliyor.

Otobüsüm geldi. Psikolog olduğumu söylememekle de çok iyi yaptım. Yoksa ayaküstü kim bilir neler anlatırlardı? Haydi, otobüsü kaçırmadan binip gideyim. Bana müsaade, kalın sağlıklı ve yorumlarınızla.

20 Aralık 2023

TARİHİN KADIN YÜZLERİ

DOSTLARIN İÇİN DİKİLİ AĞACINI BİLE DÜŞÜNÜŞSÜN SEVNA!

YAZAN: Seniye Nazik IŞIK

nyisik@gmail.com

Ananları çok olsun, kocaman sesli bir kadındı Sevna.

Küt diye söylerdi söyleyeceğini, nezaketin ardına sığındığını hiç görmedim.

Açık iletişimden yana, açık sözlüydü yani.

Sınıfıma gelip sosyal hizmet öğrencilerine film izleme ve analiz etme konusunda bilgi verdiğinde, Mahmut Tali Öngören’in bulunduğu toplantılardan tanık olduklarımda küfrettiğini görmedim.

Benim de küfürlerinden korktuğumu bilir, benimle konuşurken bu halime güler ama ağzından küfür kaçmamasına da dikkat ederdi. Sırf beni üzmemek, ürkütmemek için.

Ama çok küfürbazdı; yakası açılmadık türden küfürleri rahatlıkla kullandığına tanık olmuşumdur.

Aslında iri yarı bir kadın değildi ama heybetliymiş gibi bir izlenim bırakırdı hep.

Bedeninden taşan bir özgüveni vardı.

Ağız dolusu gülmeyi bilirdi, kahkahası kalın sesli ve sarsıcı!

Cesurdu; fikren ve bedenen cesur kadınlardandı.

Yaratıcı fikirler geliştirmek de cesaret ister ya hani.

Sürüden ayrılabilmek cesaret gerektirir ya hani.

İşte öyle türden, okyanusa atlamaktan çekinmeyen.

Tabii iyi yüzme bildiğini bilmediğiniz için de ürkütücü bulduğunuz cesaretteki kadınlardan.

Yine de gölde balık yetiştirmeyi çok mu bilirdi de bu işi yaptı bir ara, emin değilim doğrusu.

Bedenini bilir, severdi diye düşünüyorum.

Bedenini anatomi öğrencilerine kadavra, araştırmacılara alan olarak açacak kadar cesur kadınlardandı.

Sosyal çevremde, sol kültür içinde kendine yer bulmuş, yer açmış kadınlardan bedenini tıp bilimine, tıpta insan yetiştirmeye ve araştırmaya hediye eden Şirin Tekeli, Emine Sözüdoğru, Canan Can gibi kadınlardan olmak istediğini, vasiyet ettiğini bilmiyordum. Anmasında öğrendim.

Kendisiyle konuşmaya, dertleşmeye devam etmek isteyen kızına, yakınlarına, dostlarına ziyaret edebilecekleri bir mezar bırakmadığını bilerek, dikili bir ağaç bırakmayı da düşünmüş; evinin bahçesine bir salkımsöğüt diktirmiş. Gelir burada beni anar, benimle konuşmak, dertleşmek isteyen bu ağaca gelir yarenleşir demiş.

Dedim ya, hayat dolu, şaşırtıcı bir kadındı.

Diktiği ağaç da salkımsöğüt!

Suya varmayı bilen, çok dal olmayı beceren, her bir yaprağında farklı bir sesin tünemesine olanak tanıyan türden bir ağaç!

Nazım Hikmet'in şiir ağaçlarından biri, salkımsöğüt!

Evet Sevna Somuncuoğlu'ndan söz ediyorum.

Kısa bir süre önce kaybettiğimiz Sevna'dan.

1962 doğumlu, TED Ankara Koleji ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi mezunuydu.

İnsan Hakları alanındaki çalışmalarını 1980 sonrasında kadının insan hakları alanında sürdürmüştü. Film Festivallerinin önemli kadınlarındandı; Ankara Film Festivali, Avrupa Filmleri Festivali ve Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali'nin ağır toplarındandı. Yönetmenliğini yaptığı kısa filmleri de var.

Ben Sevna'yı Uçan Süpürge'de Kadın Filmleri Festivali çalışmaları içerisinde tanıdım.

Çok da bilmediğim bir alandı Kadın Filmleri Festivali, hatta film festivali ve dahi festival işleri.

Hep şaşkınlıkla bakmışımdır Halime gibi, Sevna gibi ‘deli kadınlara’, neden bu kadar stresli bir işi seçiyorlar diye. Para yok, pul yok, dünya bugünkü kadar iletişimde ve ulaşımında gelişmemiş, sen kalk, dünyanın her yerinden kadın filmlerini getir, festival düzenle, yürüt, yönet! Türkiye’nin en büyük dördlüsü Türkan Şoray, Fatma Girik, Filiz Akın ve Hülya Koçyiğit’i aynı sahneye çıkartmayı becer... Ve daha neler neler: Unutulmuş isimleri hatırla, an, kadınların her alanda var olabildiğini sinemadan anlat, hatırlat, göster!

Evet, Sevna bu işe emek veren kadınlardandı.

Ben de ilk 4-5 Festivalde katalogların editörlüğünü yapmıştım.

Öyle tanıştık, öyle tanıdık birbirimizi.

Uçan Süpürge’den sonra Türk Kadınlar Birliği’nde uzun süreli proje yöneticilikleri oldu.

Demir Leblebi’de de 2015 sonrasında başkanlık yaptı.

MG İletişim Stratejileri Ajansı’nda yöneticilik ve danışmanlık da yaptı.

Çok yönlü feministlerdendi Sevnemiz.

Demir Leblebi’den önce başlayan barış çalışmalarına katkıları, Uçan Süpürge’de Patikalardan Yollara gibi projelerde Anadolu’yu turlayanlardan olması, Yerel Muhabirler Ağı çalışmalarına katkısı gibi benim de yakından hatırladığım çalışmaları var.

Hacettepe Sosyal Hizmetler’deki Toplumsal Cinsiyet ve Sosyal Hizmet derslerime gelip ‘sinema filmi analizi nasıl yapılır?’ anlatacak denli alçak gönüllüydü mesela.

İş dünyasından kadınlara ablalık, danışmanlık da yapmış, bilmiyordum, anmasında öğrendim.

Size komik gelecek ama tarot falı da bilirdi, bana hiç bakmadı ama!

Gazetelerde para kazanmak için müstear isimle fal köşesi de yazmış...

Revnak takma adını kullanırmış o köşeyi yazarken, bunu da anmasında duydum.

Kat kat, katman katman insandı Sevna.

Gerçekten Revnak’tı, yani güneşin suda bıraktığı pırıltı.

Sevna, kısa bir süre önce, Aralık ayında bu dünyadan geçişini tamamladığına kanaat getirmiş, ilaçlarını kesmiş, gitti.

Ablalarının anlattığına göre iki aydır yürüme zorluğu da çekiyormuş.

Kızı Su ne der bilmem ama kendi deyişiyle Sevna’nın, akciğer kanserinin nedenini çok sigara içmesine bağlayanlar çok.

Ardından bakakalanlardan biri de benim.

Yıllardır hasta olduğunu bilsem de, haberlerini izlesem de, konduramadığımdan.

Hani bazı insanlar hep bir yerlerde durur, vardır sanırsınız ya, Sevna işte öyle biri olduğundan.

Ananları çok olsun.

Pırıltısı çok kadına saçılınsın, yeni yeni pırıltılar saçan kadınlarda parlansın Sevna.

Dostları için bir dikili ağaç bırakmayı bile düşünmüş kızkardeşimiz Sevna, ruhun şad olsun!

18 Aralık 2023

TEKNOLOJİNİN UNUTTURAMADIKLARI

Yazan: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Bu günlerde durmadan çocukluğumuzda öğrendiğimiz okul şarkıları ve marşlar geliyor aklıma. Eskiden ilkokulda öğrenciyken çok güzel şarkılar öğrenirdik.

Çok uzun yıllar öğretmenlik yapan dedem bize geldiği zamanlar, beni dizine oturtur küçük bir sınavdan geçirirdi. Matematik, çarpım tablosu; coğrafya, nehirlerimiz nereden doğup hangi denize dökülür, sınırlarımız, sıradağlarımız... Çekinerek cevap verirdim. Yanlış yapmaktan ödüm kopardı. Oysa bana hiç de sert davranmazdı ama çok otoriter bir görünüşü vardı. Atatürk ilkeleriyle yetişmiş, onları benimsemiş saygın bir cumhuriyet öğretmeni. Kolay mı?

Bana getirdiği kırmızı jelatine sarılmış bisküvi arası lokum elimde açılıp yenmeyi bekler, elimin sıcakından yumuşar ama ben sorulara yanıt vermek için canımı dişime takar kendi kendimi yerdim, lokumlu bisküviyi değil. Ne zaman sorular biter “Hadi bir marş söyle,” diyecek diye sabırsızlıkla beklerdim. O an geldiğinde her şey unutulurdu, kanatlanırdım.

Ankara’nın Taşına Bak, Ankara Ankara Güzel Ankara, İstiklal Savaşının En Büyük Kahramanı, Dağ Başını Duman Almış, uzatmayayım bir yığın marş sular seller gibi akardı yüreğimden. Ezberimden, belki de bazı sözcüklerin ne anlama geldiğini bilmeden coşkuyla, yanlış yaparım diye düşünmeden söylerdim. Dedem gözlüğünün üstünden bakar, yüzünde mutlu bir ifade, başımı sevgiyle okşardı.

Bugün benim hâlâ severek okuduğum bu güzel marşlar ancak ben yaştakilerin belleğinde, hançeresinde, anılarında. Biz de gidince...

Güzel duygular yılların ardında kalmış; anılmayı, birilerine anlatılmayı bekliyor. Teknolojinin getirdiklerini öven biz insanlar götürdüklerini neden hiç düşünmüyoruz? Bayram sabahlarının her günküden farklı coşkulu hazırlığını, kolalanmış kurdeleleri, yakaları; tertemiz belki de o gün için yeni alınmış çorapları ne çabuk unuttuk. Ya okul yoluna öbek öbek akan öğrencileri, neşeli cıvıltılarını, okul bahçesindeki o güzel kalabalığı, izcileri, trampetlerde devinen bagetleri... Bayrakları, flamaları, mutlu öğretmenleri, çiçeklerle süslenmiş Atatürk’ümüzün büstünü. Çocuklarının yanında gelen anne babaların kendi öğrenciliklerine dönmenin sevincini, küçük büyük herkesin tek yürek bayram çocuğu olmasını...

Ben unutmadım, unutamadım. Bundandır teknolojinin geriye ittiği güzelliklerin ardından ağlamaklı oluşum.

ROL MODELLERİMİZ

TEKNOLOJİYE YÖN VEREN KADIN LİDER

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

KONUK: Zülal TANNUR

Selvet: Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi takipçileri. Bu defa gerçekten hepimize örnek olabilecek, bütün görme engellilerin ufkunu genişletecek bir rol modelimiz var. Kendisi de bizim gibi görme engelli Zülal Tannur, hoş geldiniz, kendinizi tanıtır mısınız?

Zülal: Hoş buldum. Zülal Tannur. From Your Eyes şirketinin kurucu ve CEO'suyum. Aynı zamanda Microsoft'un teknolojiye yön veren kadın liderlerinden birisiyim. Microsoft'un teknoloji elçisi olarak önce Türkiye'de daha sonra da global tarafta sorumluluklar almıştım. Seeing AI gibi görüntü işleme teknolojilerini ülkeye getiren ekiple beraber çalıştım. Onlarla birlikte sorumluluklar aldım. Bir Microsoft partneri şirkette 59 ülkeyi yönettiğim bir dönem geçirdim. Bunların akabinde From Your Eyes'ı kurmaya karar verdim. Bir yandan da Boğaziçi Üniversitesinde dünyanın görme engelli ilk nörobilimcisi olmak için çalışıyorum.

Selvet: Zülal Hanım görme engeliniz doğuştan mı? O süreçleri de bizimle paylaşabilir misiniz? Çok büyük başarılar elde etmişsiniz. Bu noktalara geliş sürecinizle ilgili bilgi almak isteriz.

Zülal: Az gören bir çocuk olarak doğmuşum. Yüzde beşin altında bir görüşüm vardı. Erken doğan bir bebektim çünkü. İnsanların yüzlerini, renkleri, nesneleri tanıyamıyordum gördüğümde. On yaşına kadar bu böyle devam etti. Bunları bilgisayarda tanımayı bu süre içerisinde yaptım. Orada küçük hallerini görüyordum. Sonra kendilerini görünce tanıyabiliyordum. Bu sayede organik makina öğrenmesi dediğim bir süreci deneyimledim. On yaşında görmemi tamamen kaybedince de bunları bilgisayarın yapabileceğini sorgulamaya başladım. O noktada görüntü işleme görüntüleriyle tanıştım. Henüz bu teknolojiler yoktu. Zamanla Be My Eyes, Seeing AI Look Out gibi teknolojiler hayatımıza girdi. Bunlarda önce kullanıcı, sonra geliştirici, daha sonra da profesyonel anlamda işi büyütmede, globalleşmede sorumluluklar alan bir hale geldim. Bir kullanıcı olarak beni neyin tatmin edip neyin tatmin etmediğini fark ettim. Bir geliştirici olarak neyi geliştirebiliyorum, neyi geliştiremiyorum ve neden. Daha iyi olabilecek bir teknoloji hayal ederek From Your Eyes'ın süreci başladı.

Selvet: Çok güzel. Eğitim süreciniz nasıl oldu? Görme engelliler okulunda bulundunuz mu? Örgün eğitimde görenlerle birlikte mi eğitiminize devam ettiniz? O süreçleri paylaşmak ister misiniz? Çünkü o alanlarda da sıkıntı yaşıyoruz.

Zülal: Eğitim sürecime kaynaştırma öğrencisi olarak başladım ve hep öyle devam etti. Harici kurumlarda zaman zaman özel olarak desteklendim. Bunun faydası, beni erken hayata hazırlayan bir süreç olmasıydı. İnsanın akranlarıyla beraber olması, belirli noktalarda onlar neler yapabiliyorlar, ben neleri daha iyi yapabilirim görebilmesi iyi geliyor. Kaynaştırma eğitimi öğrencisi mi olmalı, yoksa çocuklarımız görme engelli okulunda mı başlamalı diye soruyorlar. Bu konuda çok kesin bir şey söylemekten kaçınmakla beraber benim yolumun böyle olduğunu söylüyorum.

Selvet: Sizin bu deneyiminiz çok değerli. Belki ilkokulu görme engellilerle birlikte okumalı ama ortaokul ve lise kaynaştırma olmalı bence.

Zülal: Büyüme sürecinde birbirimize daha benzeme eğiliminde oluyoruz. Birbirimize yaklaşıyoruz. Birinin bir şeyi senden daha iyi yapabildiğini gördüğünde, sen de nasıl yapabileceğinin yolunu arıyorsun. Bazen de tam tersi olabiliyor. Bir artı olarak ne olabilirdi sorusuna yanıtlım, bağımsız hareket eğitimini kendisinin yapması, eğitimi dışarıdan alması, kendisini bu konuda geliştirmesi gerektiği. Görme engelli okullarında bu tam olarak, nasıl veriliyor bilmiyorum. Verilmiyorsa da verilmeli.

Selvet: Oralarda da verilmiyor. Ancak sonradan rehabilitasyon eğitimiyle veriliyor. Çoğu zaman görme engelli okulları olsa bile bağımsız hareket eğitiminin verildiğini söyleyemem.

Zülal: Aslında en gerekli olan, temelde kazanmamız gereken bu.

Selvet: Aileniz destek verir miydi her zaman? Çünkü bu da önemli bir kazanım.

Zülal: Bu çok önemli. Her zaman destekçilerimdi. Öğretim hayatımın tüm süreçlerinde oradalar. Bunun çok büyük artıları var kesinlikle.

Selvet: Kabartma yazıyı, el yazısını kendiniz öğrenmişsiniz. Hiçbir şey başarınızın, azminizin önüne geçemez ama o da destekleyici bir unsur oluyor.

Zülal: Kesinlikle çok yol açıcı. Küçük bir çocuksunuz. Bir potansiyeliniz var ve bu potansiyeli ailenin fark edip yönlendirmesi gerekiyor. O olmadığında var olan potansiyel ya çok geç ortaya çıkıyor ya da çıkmıyor. Ben şanslıydım. Bu sayede benimki erken ortaya çıktı. Ailem tarafından doğru yönlendirildi. Zaman kaybetmememi, daha çok gelişmemi sağladı. Adaptasyon becerimi güçlendirdi. Aile içi süreçler çok zor. Bazen orada nasıl hissettiklerini, neyin daha iyi olması gerektiğini düşündüklerini konuşuyoruz. Ben 2001 doğumluyum. O zamanlar görme engelli çocuklar için kuruluşlar da yok. Annemler de bu yüzden Parıltı derneğinin kurucuları arasında yer aldılar.

Selvet: From Your Eyes uygulamasından söz edelim, hayatımıza kattıkları konusunda izleyicilerimizin bilgi sahibi olmalarını istiyorum. Ben de kullanıyorum, oldukça verimli bir uygulama.

Zülal: Bu uygulamanın ortaya çıkış sürecinin nereden başladığını söylemek gerekir. Teknolojileri kullanırken, hızlı ve kapsamlı görsel tanımaya ulaşamadığımızı fark etmiştim. Çünkü yapay zekâ eğitilemiyordu. Bizi tanıyıp bize göre betimlemeler veremiyordu. Bunu hızlı yapamıyordu ve nitelikli olamıyordu verdiklerinde. Burada ne yapabiliriz konusunu düşünürken, From Your Eyes uygulamasını geliştirmeye karar verdim. Bir mobil uygulaması ve bir API var. Artık yeni uygulamasının adı “FYE”. Videoları, fotoğrafları ve belgeleri betimliyor. Bunu kullanıcılarımızın kendi kimliklerine ve kişisel tercihlerine göre yapabiliyor. Bu ne demek? Ben yürüyorum ve yürürken de bir video çektim. Bu videoyu From Your Eyes’a gönderiyorum ve bu videonun bana nasıl betimlenmesi gerektiğini seçebiliyorum. Daha önceki tercihlerime göre beni tanıyıp mı bunu yapmalı, yoksa herhangi bir yapay zekâ asistan atayarak mı yapmalı? Düşünün ki İstanbul Boğazi’nda yürüyorsunuz ve bir video çektiniz. Bunu birisi size betimlesin istiyorsunuz. Bu tarihsel bir figür de olabilir. Mesela Atatürk gibi ya da belki de çok yakından tanıdığınız, çok sevdiğiniz birisi. Eşiniz ya da arkadaşınız. Bunu yaparak kendinize öğretebiliyorsunuz. Kendi karakterlerinizi atayıp kendi asistanlarınızı yaratabiliyorsunuz uygulama içerisinde. Öte yandan belge tarama özelliği sayesinde belgeleri üç saniyede yazıya çevirebiliyorsunuz. Hem hızlı hem de doğruluk oranı çok yüksek bir OCR yani metin okuma veriyoruz burada. İkinci bir nokta da düşünün ki içerisinde hem görsel hem de yazı olan bir menü çektiniz. Sadece yazıya ulaşmak istiyorsunuz. Bunu da filtreleyebiliyorsunuz. Yapay zekâdan bir çıktı aldınız ve bu sizi tatmin etmedi diyelim. Daha gelişmiş bir betimleme almak istiyorsunuz. O zaman bunu geliştirmesi için uygulama içerisindeki insan betimleyicilere gönderebilirsiniz. Onlar da geliştirip size geri gönderdiğinde, yapay zekâ algoritmanız şunu anlıyor? Siz ne tür betimlemelerden hoşlanıyorsunuz ve ne tür betimlemelerden hoşlanmıyorsunuz? Yapay zekânızı nasıl geliştirmem gerekiyor konusunu öğrenebiliyor. Bu zamana kadar 15 milyon görsel veriyle yapay zekâmıza bu doğruluk oranını öğrettik. Yüzde 98.03 doğruluk oranı var ki normalde dünya standartları yüzde 90’dır. Uygulamamız 865 farklı rengi tanıyabiliyor. Dünya üzerinde video betimlemesini yapan ilk ve tek uygulama. Bu çok anlamlı. Real Time de bunun habercisi. Aralık ayında Real Time videoyu kullanıcılarımızla buluşturacağız.

Selvet: Çok değerli bir uygulama. Oldukça da hızlı sonuç veriyor. Hem sesli hem yazılı kaydedilen bir metni de ayırabiliyor o zaman?

Zülal: Yazıyla görseli ayırıyor, sesi değil. Eski uygulamamızda yapay zekâ o kadar fazla detay veriyordu ki kullanıcılar, “Ben bu kadar detay istemiyorum. Sadece işimi halledip çıkacağım

oradan. Yazıya ulaşmak istiyorum” diyorlardı. Biz bunu sağladık. Uygulama içerisindeki diğer segmentlerden bahsetsek iyi olacak. Bu bir ekosistem uygulaması. Sadece görme engelli ekosistemini değil, gören görmeyen herkesi bir araya getiren bir ekosistem. İçinde insanların kendi içeriklerini paylaşabildiği bir sistem. Belki bu röportaj yayımlandığında, uygulamada da paylaşırız. Kendi akıllı cihazlarıyla; arabaları, akıllı saatleri ve kameralarıyla entegre edebildiği bir uygulama. Bütün belgelerini, fotoğraflarını, videolarını ya da daha farklı içeriklerini arşivleyebilir. Tam uçtan uca yaşayan bir uygulama. Şu anda 37'den fazla ülkede kullanılıyor. 15 farklı dili destekliyor uygulama. Betimlemelerini de 180 farklı dilde verebiliyor. Bizim nihai hedefimiz, Real Time betimleme. Kameranızı açtığınızda, video çekmeden de betimlemenizi alabiliyorsunuz. Aralık ayının sonunda, Ocak ayının başında dünyanın en büyük tüketici elektroniği fuarı CES'te Real Time yani anlık görüntü işlemenin lansmanını yapacağız.

Selvet: Bu uygulamayı kullanmak isteyenleri nasıl yönlendirebiliriz? Uygulamayı nasıl kurabilirler? Bu konularda da bilgi alalım sizden.

Selvet: From Your Eyes hep yanınızda o zaman. Sizin 'We Walk' akıllı baston projesinde çalıştığınıza dair bilginiz var. Bu konuda da açıklama yapmak ister misiniz?

Zülal: İlk üç yılı gönüllü olarak, bir yılı da profesyonel olarak çalıştığım uzun bir süreçti. Şu an kendi şirketim olduğu için herhangi bir bağımız kalmadı. Onların bu teknolojiyi anlatması daha uygun olur.

Selvet: Bu akıllı baston görme engellilerin kullanımında işine yarıyor mu, nasıl bir katkı sağlıyor? Bunları konuşabiliriz.

Zülal: Bir kullanıcı gözüyle söyleyebilirim. Ben hala kullanıyorum. Hep inandığım ve gelişimine ortak olduğum bir ürün. Çok da fazla özellik ekleyerek yollarına devam ediyorlar. Ben Danış'ı kullanıyorum. Kendi yapay zekâmızı Real Time ile istediğimiz noktada hizmet vermeye başlayana kadar insan tarafıyla yapay zekâyı ayırt edebilmek adına kullanmaya devam edeceğiz. Navigasyon almak, toplu taşıma özelliklerine ulaşmak için mobil uygulama tarafını kullanıyorum. Bir kullanıcı olarak da öneririm. Akıllı baston tarafı mutlaka daha farklı özelliklerle gelişecek bir taraf. Mobil uygulamasından memnunum.

Selvet: Mobil uygulaması öyle ama akıllı baston tarafında farklı değerlendirmeler var, onun için sormuştum.

Zülal: Ergonomik anlamda biraz ağır olduğu kanaati var. Ele bir tık oturmuyor. Ergonomik olmayan bir bastonla telefon nasıl kullanılabilir? Bu çekinceleri paylaşıyorum. Bir hardware ürünü. Gelişim süreci de mutlaka olacaktır. Bu gelişme olana kadar ihtiyacım olan mobil uygulamayı kullanmaya devam edeceğim.

Selvet: Uygulamayı siz kurdunuz ve siz geliştiriyorsunuz. Destekçileri kimler? Mikrosokft'a mı bağılı?

Zölal: FYE tamamen bağımsız bir yapay zeka teknolojileri firması. Kendi ürününü hiçbir tarafa bağılı kalmadan üretmeyi hep benimsiyor. Nasıl diyoruz tam bağımsız ölke, tam bağımsız ekonomi, bununda ürünleri tam bağımsız olmalı. Be My Eyes Open AI'a bağımlı bir servis. Open AI servisi kapattığında, ellerinde kalacak özellik bir noktada yok. Be My Eyes'ın CTO'su Jasper ile görüşüyoruz. "Biz video işleyemiyoruz, video betimlemesi veremiyoruz." diyorlar. Temel sebebi, Open AI'ın bunu verememesi. FYE'ye ihtiyaç duyduklarını söylüyorlar. Be My Eyes'i FYE'e entegre eder miyiz bilmiyorum. Bir API her yerde de entegre olabilir. Bunlar iş modelleri, şirket politikaları noktasında anlaşabilirsek neden olmasın? Pazar paydaşı olmak çok önemli. 2024 yılına gireceğiz. Biz görememe sorununu konuşuyorsak, burada kimse iki karşıt teknoloji değil. Bütün şirketler birbirini desteklemeli.

Selvet: Entegre olsalar ne güzel olur. Bağımsız olması da çok değerli. O zaman gelişim potansiyeli daha çok artıyor çünkü. Daha hızlı ilerliyor.

Zölal: Kesinlikle katılıyorum. Partnerlerimiz var, bunlar olanaklarda bizi destekleyici kuruluşlar. Microsoft'un bir parçasıyız. Sebebi de iyi bir teknoloji olmamız. Orada aldığımız bir teknoloji kredisi var. Dünyanın en iyi hızlandırma programı, bir İTÜ çekirdeğın parçasıyız. Bu zamana kadar satış, iş geliştirme anlamında kendimizi geliştirme şansını bulduk. Çok kıymetli ödüller aldık. 2022'nin iki kez en iyi girişimi seçildik. Nisan 2022 yılında prototipleme sürecinde ben Microsoft'ta bir elçiyken başlamıştık. 18 farklı ölkeye uzanan bir deneyim ekibi kurmuştuk. Biz kullanıcılarımıza ürünü götürüyorduk. Onlar tatmin olmadığında revize ediyorlardı ve bu süreç hiç bitmiyordu. Çünkü görme engelli insanlar için bir teknoloji üretiyoruz bakış açısı hep vardı. Görmeyen insanlarla birlikte üretiyoruz. Bu problemi sonradan keşfetmedim. İçine direkt doğduğum için ne yapmamız, nasıl yapmamız, kimlerle yapmamız gerektiğini biliyordum bu noktada. Global tarafta Türkiye de dâhil, hep bu hikâyeyi paylaşarak yola çıktım. Çok kısa bir şekilde, böyle bir dert var ve bu benim de derdim, birlikte çalışmamız gerekiyor dedim ve 18 farklı ölkeye uzandık. Bu insanlar uygulamamızın ilk marka elçileri oldular. Bizi geliştirdiler ve birlikte geliştik. Sonra ürünümüzü ben mezun olurken Microsoft'ta gerçekleşen bir kapalı lansmanla duyurduk. Ağustos ayında dünyanın en iyi hızlandırma programı İTÜ Çekirdek'e kabul aldık. İstanbul Ticaret Odasının kurduğu BTM'ye kabul aldık. İşimizi büyüttük. Eylül ayında 2022'nin en iyi girişimi seçildik. Ekim ayında uygulamamız canlıya çıktı. Aralık ayında Türkiye'nin en büyük girişimcilik sahnesi Big Bang'i kazandık. Microsoft'la olan organik bağıımızı inorganiğe çevirmek için bir Microsoft Partneri şirketlerinden biri olduk. 150 bin dolar bir kredi aldık. Biz milyonlarca veri işliyoruz. 15 milyon görsel veri işleyerek yapay zekâımıza ekliyoruz. Bunlar server'ler yani

sunucular dediğimiz sistemlerde depolanıyor. Bunlar burada eğitiliyor. Normalde sunucuların alabildiğinden fazla veri işliyoruz. Google ile yaptığımız bir görüşmede, “Size kırmızı bayrak açmak zorundayız.” dediler. Biz verilerimizin Google üzerinden eğitilmesine izin vermedik. Bunu bir risk olarak gördük. Microsoft’ta da öyle oldu. Teknolojik anlamda limitleri zorlayan bir yapay zekâ eğittik. Bunu parça parça eğittik. Şimdi bütün süreci anlatırken, sanki bir çırpıda, kolay olmuş gibi geliyor. Dünyanın ilkinin yapıyoruz. Anlattığımızda, çok ayakları yere basmayan, hayalperestmişiz gibi duyuluyordu ilk başta. Gerçekleştirdiğimizin daha iyisini yapacağız. Microsoft’ta iki kez lansman yapmamızın nedeni buydu. İkincisini Open AI ile Microsoft’un işbirliğinin duyurulduğu sahnede yaptık geçtiğimiz mayıs ayında. Sabancı Vakfı tarafından 2023’ün fark yaratan girişimlerinden biri seçildik. Avrupa’nın en büyük teknoloji etkinliği VivaTech’e katılma hakkını kazandık. 16 Türk girişiminden birisi olduk. Otomotiv sektörüne girdik. Kapsayıcılık anlamında kullanıcılarımız için yolu da betimliyoruz. Dünya üzerinde ilk defa görüntü işleme teknolojisi, erişilebilirlik teknolojisi arabaya girdiği için bu önemli. Togg müşterilerimizden bir tanesi oldu. Arabanın bütün bileşenleriyle birlikte çalışıp kaza tahminlemesi, araç içi entertainment dediğimiz sektöre katkı sağladık. Hava limanı sektöründe İGA ile beraber ilerliyoruz. Uçtan uca görüntü işleme teknolojisini hava limanı süreçlerine entegre ediyoruz. Şu an demo sürecindeyiz. Bunu yakında canlıya alacağız. Deneyimlemenizi çok istiyoruz gerçekten nasıl olacak diye.

Selvett: Çok hızlı sonuç veren, başarılı bir uygulama olduğunu gördüm. Burada şunu görüyoruz: İçimizden biri bu gelişimleri sürdürürse, bizler gibi görme engelli insanlar bu süreçlerde üreten ya da tamamen parçası olursa, biz o zaman daha olumlu, daha başarılı sonuçlar alıyoruz. Bizim için bir şeyler yapılması değil, bizler bir şeyler yapmış oluyoruz. Engelliliğin içinden geldiğiniz için çok daha verimli bir sonuç elde ediliyor aslında.

Zülal: Kesinlikle doğru. Bir noktada benzer teknolojileri birlikte kullandık, benzer umutları birlikte paylaştık belki. Bazen de hayal kırıklığına uğradık. Bunu hem kullanıcı hem de geliştirici şapkamla söylüyorum. Sürecin başından beri bu zamana kadar neyi doğru yaptık, neyi daha iyi yapabiliriz, buradaki teknolojiye ne bekliyoruz ne istiyoruz konularını paylaşıyorum. Ekibimde hiç kimsenin daha önce bir görme engelliyle çalışma deneyimi yoktu. Görmeyen bir lider de zaten hiç olmamıştı. Bunun dışında tanıdıkları, arkadaşları, aile bireyleri yoktu. Ekip dediğiniz şey değişkendir ve sürekli yeni birileri geliyor. Bir şirket olmak, böyle bir yapıya bürünmektir. O insanlarda benim bakış açım çok etkili oluyor. En başta ben görmeyen biri için bir şeyler üretiyorum, şirket bunu yapıyor diye bakmayıp biz birlikte bir şey üretiyoruz bakış açısıyla baktığımda, ekip de buradan başlıyor. Bu, işi ileriye taşıyan taraflardan bir tanesi oluyor gerçekten. Erişilebilirlik tarafını anlarken parçaların ne olduğunu, teknoloji geliştirirken defalarca revize ettiğimde birçok şeyde

zorlanıyorlar. Hep daha iyisini yapıyorlar. O umudu hep koruduğum için gelişim alanlarını şeffaflıkla paylaşıyoruz. Ekip şu an görüşünü kaybetse, eminim ki kolay bir şekilde adapte olur. Çünkü teknolojileri kullanmayı, üretmeyi çok iyi öğrendiler.

Selvet: Bu çok güzel bir çalışma dinamiği. Kollektif çalışmaya da örneksiniz üretim alanında.

Zülal: Kesinlikle öyleyiz. O kadar fazla bilgisayar başında kalıyorlar ve ekrana çok bakıyorlar ki hepsinin göz numaraları büyüdü. Gözlükleri çıkarınca görmüyorlar.

Selvet: FYE’i ticaret sitelerine ekleyebilmek mümkün mü? Hepsi Burada, Trendyol gibi uygulamalarda bunu kullanabilirsek çok güzel olur. Çok olumlu sonuçlar alırız. Görseller, kıyafetler, eşyalar betimlense.

Zülal: Örneğin, Çiçek Sepeti’nden bir ürün alıyoruz. Ürünleri aldıktan sonra bile “Emin misiniz? Bakın bunu aldınız” diye onay mesajı görüntülü geliyor. Bunu oradan al, harici bir uygulamaya at, bu olmasın diye ürün görsellerini betimleyelim istiyoruz. FYE’nin api entegrasyonu konusunda yola çıkışlarından ilki E-Ticaret platformlarıydı. Önümüzdeki hafta Hepsi Burada yöneticileriyle bir araya geliyoruz. Biz apimizi entegre edelim. Bunu pilot uygulamalarda yapıp başarılı sonuçlar aldık. Şimdi de büyük uygulamalara doğru ilerliyoruz. Bazı moda uygulamalarıyla entegre oldu, Modivu gibi. Benzer platformlarla da bir araya gelip ne yapabiliriz konularını değerlendireceğiz.

Selvet: Biz de size kolaylıklar ve başarılar diliyoruz bu süreçlerde. Destek ve taktirle takipteyiz. Engellinin önünde istediği zaman engel yok diyebilir miyiz? Boğaziçi’nde eğitiminize devam ettiğinizi ve nöro bilimci olmak istediğinizi söylemiştiniz.

Zülal: Çevre, içine doğduğunuz aile, gittiğiniz okullar gibi etmenler var. Çok fazla potansiyele sahip olup da potansiyelini açığa çıkaramayan, fırsatlara sahip olamayan insanlarla birlikte çalışıyoruz. Hem daha önce çalıştığım yerlerde hem de FYE’de bunu gördüm. Bunlar insanları biraz zorluyor ama Microsoft’ta Hasan Özdemir gibi bir örnek de var mesela. Ne içine doğduğu çevre ne gittiği okul ne büyüdüğü ortam ve koşullar desteklemişti. Şu anda geldiği noktayı görüyoruz. Gönül rahatlığıyla “İstedikten sonra engel yok” diyemem. Çünkü çok isteyip de engellere çok takılan insanlar tanıdım. Ama bir noktada şunu söyleyebilirim: Umutsuzluğa kapılmak için bir sebep yok. Eğer bugün umutsuzluğa kapılıp ‘Tamam olamaz, zaten olmayacak’ demiş olsaydık, bugün en ufak şeylerden bir sebep bulurduk hepimiz. Ben ilkokula başladığımda, Anadolu Yakası’ndaki bütün okullara gitmişim ve hiçbiri beni kabul etmemişti görme engelli olduğum için. Çok yüksek bir potansiyelim vardı, çok zekiydim.

Selvet: Ne kadar demoralize bir durum.

Zülal: ‘Merdivenlerimiz dik, daha önce böyle bir öğrencimiz hiç olmadı, bu çocuk çok fazla zeki ve biz bu eğitim sisteminde ona nasıl bir yol izleyeceğimizi bilmiyoruz az da gördüğü için’ gibi

sudan sebepler öne sürmüşlerdi. Bir noktadan sonra motivasyonum düşmesin diye bazı görüşmelere hep ailem gidiyordu.

Selvet: O kaygıların bazıları gerçekçi ama bazıları da ‘Aman ben sorumluluk almayayım’ durumu. Bu ülkemizde çok yaşanıyor.

Zülal: Hala yaşanıyor. Şoklar içerisinde izliyorum ya da insanlarla konuşurken çok şaşıyorum. Umutsuzluğa kapılmak isteseydim, o zaman ben ve ailem kendi kabuğumuza çekilir ve ileriye gitmezdik. Eğer demoralize olmak istersek, kendimize bulabileceğimiz bahane çok. Yola devam etmek istersek, ondan daha çok sebebimiz var. Her şey çok kolay, tek engel biziz demiyorum. Evet, bir sürü engel var. Ama bunlar da insan iradesinin, çabasının, azminin yanında aşılamayacak şeyler değil.

Selvet: Hiçbir zaman istendiğinde engeller yok değil, engelleri aşmak için bolca azim, mücadele ve umut gerekiyor. Bu durumda yeri geldiğinde imkânsızı biraz zorlamak lazım diyebilir miyiz?

Zülal: Çok güzel topladınız. Gerçekçi olmak da çok önemli. Potansiyeller, koşullar neler? Benim potansiyelim bu, benim çevrem bundan ibaret meselesi değil demek istediğim. Nöro bilimci olunca birçok noktayı somutlaştırma ihtiyacı hissediyorsun. Benim de alanım, nörolojik farklılıklar. Özellikle Otizmle ilgili yoğunlaşıyorum.

Selvet: O zaman gerçekçi ol, imkânsızı iste diyelim. Görme engelli olmanın sıkıntıları var. Görme engelli kadın olmanın bizim gibi ülkede daha farklı dezavantajları var mı ne dersiniz?

Zülal: Bir kadın olmanın zaten dezavantajları varken, görme engelli bir kadın olmanın da var. Birincisi; kendimi hep güvende hissetmeye daha fazla ihtiyaç duyduğumu hissediyorum. Yolda gidiyorsunuz, birden biri müdahale ediyor. Kendi yolunuzdasınız, hiçbir sorun yok. Bizim yaşadığımız ülkede insanlar yardım sever oldukları için ve bir noktada bizi kendi evlatlarının yerine koydukları için burada bir güven ihtiyacı ve tedirginlik hissediyorum. Çünkü bir birey olarak bizim sınırlarımız var ama görme engelli bir kadın olarak da var. Güvenlik ihtiyacını biraz daha az hissedeyim diye kendimi telkin ediyorum. Kadın girişimci olmanın da sıkıntıları var. İnsanlar hayatıyla ilgili ne zaman, nasıl planlarının olduğunu soruyorlar. Duygu doluluk ve duygusallık arasındaki ayrımı anlamak istiyorlar. Bazı genel varsayımlarımız var bizim, girişimcilik dünyasında da var. ‘Kadınlar duygusaldır, kadından yönetici olmaz ya da az olur, gerçekte duygu dolu kadınlar değil de biraz daha hayalperest ve duygusal kadınlar girişimci olur’ gibi algılar var. Bunları değiştirdiğimi görüyorum. Bireysel anlamda, sadece benim çabamla değil, bir sürü girişimci kadın yetişiyor. Hem ben hem benim gibi rol model kadın girişimciler bu algıyı değiştiriyorlar. Benim isteğim, görme engelli kadın girişimcileri daha fazla görmek. Benim dışımda Sadriye Görece adlı bir kadın girişimci var. Yaşadığımız zorlukları paylaşıyoruz. İnsanlar görme engelli girişimci

kadınları görmeye alışkın değil. Dünya çapında da yok. Türkiye’de Sadriye ile ikimiz olduğumuz için beni Sadriye’ye, Sadriye’yi de bana benzetiyorlar. İsimlerimizi bile yer değiştirerek söylüyorlar.

Selvet: Sadriye Hanımla da söyleşi yapabiliriz. Bunlar çok değerli. Çünkü başka yerlerde olanlara belki bu kadar kolay ulaşamayacak insanlar. Buradaki amaç; youtube kanalında dinleyince fark edebilecek insanlara ulaşmak bu dergi aracılığıyla. Belki cesaretlendirilmeye ihtiyacı olan insanlar olacak, bunlar çok önemli. Son olarak ne söylemek istersiniz Umudun Kadınları Dergisi dinleyici ve okuyucularına?

Zülal: Her zaman potansiyelimiz çok fazla var, daha iyisini yapmak, kendimizin daha iyi versiyonuna ulaşmak, başka insanlar için en iyi neleri tasarlayabilmek için. Düşünmemiz gereken birincisi, biz ne istiyoruz? İki niye istiyoruz? Üç bu yapacağımız şey neyin daha iyi olmasını sağlayacak? Ben bu üç noktaya bakıyorum. Bunu yaparken de görme engelli yazılımcı kadın, girişimci, CEO olur mu gibi sorulara kendimde yanıt arıyorum, başkalarında değil, örneklerle de değil. Örnek az olabilir, hiç olmayabilir ya da bir sürü zorluk görebilirsin, ama nasıl yol bulacağın önemlidir orada. O zordan güzeli çıkarmaya çok alışkın bir kültürüz. Yüz yıl önceye baktığımızda, aynı şeyi yapmışız aslında. O kültürel mirasa sahip çıkmak, bunu hiç unutmamak lazım. İmkansız görmek biraz zaman alır.

Selvet: Yeter ki hedefler olsun. Engeller de aşılabılır ya da onlarla mücadele edilebilir. Denemekten de vazgeçmemek gerekiyor sanırım. Öyle ya da böyle sonuç alınabilir.

Zülal: Kesinlikle öyle. Başarısız olmaktan, yanılmaktan korkmamak lazım. Korkmadığında ilerlemeye başlıyorsun. Bireysel anlamda benim için FYE için başarısızlık diye bir şey yok. Hep bir öğrenme var. Bugün From Your Eyes, yarın From My Eyes olur. Beni ya da ekibimi bu durum hiç ilgilendirmiyor. Bu bizim için bir başarı kriteri değil. Bizim için en önemli başarı kriteri; yaptığımız teknolojiye günün sonunda geriye dönüp bakınca, biz elimizden gelenin en iyisini yaptık diyebilmemiz. İkincisi de insanların hayatlarını kolaylaştırdığını, değiştirdiğini görmüş olmamız ve kendimizi kandırmamamız. Bir ekip olarak verdiğimiz teknolojiyi götürürken bireysel ve ekip olarak bunlara dikkat ediyoruz. Son olarak bunları önerebilirim.

Selvet: Sevgili Zülal, Umudun Kadınları Dergisi adına çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten çok değerli bir röportaj oldu. Kendim de yararlandım, herkesin de yararlanacağına inanıyorum. Çalışmalarınızda kolaylıklar, bolca başarılar. Yoğunluklarınız da vardı, vaktinizi ayırdığınız için de çok teşekkür ediyorum. Tüm kadınlar adına da ve engelli kadınlar adına da iyi ki varsınız diyorum.

Zülal: Ben de çok çok teşekkür ederim. Ulaşmak isteyenler, maillerden ve sosyal medyadan ulaşabilirler.

ÇOCUKLUĞUN ANAVATANINDIR

YAZAN: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Duyduğunda içinin ısındığı, seni sen yapan değerlere tutunduğun, kırılıp tuzla buz olduğunda bile hatırladığında gülümsediğin tek yerdir memleket...

Belki de unutamadıklarındır...

Çünkü hep iyi şeyler kalmıştır aklında. Galiba hafıza, kötü şeyleri silmekte pek hünerli ki çoğunlukla iyi şeyleri hatırlarsınız.

Bazen de fotoğraflarda gördüğün sen, o masum gözler, gülüşler, o büyük sofralar, pazar sabahları izlediğin kovboy filmleri, anne köfteleri, üzümlü cevizli kekler, pazar banyoları, ütülenmiş önlük yakaları ve mendiller, ucu yanmış mektup kâğıtları gibi hüznle beliriverir aklında...

Geçmiş günlerdir ne de olsa ve en önemlisi de bir daha hiçbir zaman o günlerdeki gibi ağız dolusu gülemeyeceğini anladığın zamanlardır...

Başına hiçbir şey gelmeyeceğini bilerek yaşadığın tek evdir o ev ve sanki o şehir de bunu sahiplenmiş tek yerdir...

Ilık bir histir çocukluk ve ne yazık ki bu hissin yerini hiçbir şey dolduramaz.

Memleket, hafızanda kalan her şeydir... Mesela Süreyya teyzedir.

Mutfak penceresine bir minder koyup, bütün gün sokağı seyreden Süreyya teyze mahallenin canlı yayın aracı gibiydi resmen. Kimin evinde ne olmuş ne bitmiş bilirdi o.

Mesela bakkal Şerafettin amca... Balkondan sepet sallandırıp az mı tadelle çikolatası almıştım ondan. "Yaz deftere Şerafettin amca, nasıl olsa babam öder..."

Ve ilkokulum Mithat Paşa İlkokulu...

Aslında bu yazıyı yazmama sebep olan, her sabah okulun içine girdiğimde burnuma gelen o gazyağı kokusuydu.

Fransızlardan kalma bir Rahibe Okulu olan binanın geniş merdivenleri, gazyağlı paspaslarla büyük bir özenle silinirdi. Kocaman panjurları açıldığında (Ki belki de çocuk gözlerime öyle görünüyordu) bambaşka bir aydınlık girerdi içeri...

Kantinden aldığımız cam şişede ayran, simit, üstümüz başımız tebeşir tozu nasıl da mutluyduk...

Beşinci sınıftayken anaokulunda okuyan kardeşim, okul çıkışında beni bahçede bekler ve ben de çok ciddi bir tavırla onu alır ve kendimde şimdi nedenini hiç anlamadığım, her işi halleden bir

ebeveyn hali hissederdim. Muhtemelen, küçük kardeşimi hala kollayan tavrımın altında, bu ilk sorumluluk hissi yatıyor olabilir...

Hafta sonları folklor dersleri ve mandolin kursları ile geçirdi.

Sadece özel günlerde girebildiğimiz, 1900'lü yıllardan kalma müsamere salonunun ahşap kokusu dün gibi aklımda. Ne de olsa ilk sahneye çıktığım yer... O gece kendimi sahnelerin primadonnası gibi hissetmem de ayrı bir konu tabii...

Kış günleri, sobaların gürül gürül yandığı yüksek tavanlı derslikleri hiç unutmuyorum.

Okulun hemen yanında, göz alıcı haliyle hepimize başka bir dünyanın mimarisiymiş gibi görünen Katolik kilisesinden gelen, zangocun çaldığı çan sesleri beni hep çok büyüledi. Bir arada çok mutluyduk biz. Ermeni, Rum, Arap, Türk aynı bahçede, sokakta oyunlar oynar ve hiç birimiz diğerinin inancını bilmez ve hatta merak bile etmezdik. Tek yaptığımız birbirimizin bayramlarına eşlik etmektir.

Kilisenin yanındaki küçük fırından aldığımız kakhelerin (İskenderun'a özgü bir galetadır) kokusu ve fırıncının dişsiz ağzı da dün gibi aklımdadır.

Paydos saatlerinin muhteşem finali, okulun hemen karşısındaki Yusuf amcanın sakızlı dondurması ile yapıldı. O lezzeti bir daha hiçbir yerde bulamadım desem yeridir. Kim bilir, belki de o çocukluk hazzını kaybettim de bahane arıyor olabilirim büyük ihtimalle.

Her şey bu kadar latif değildi elbette...

Mesela haksız yere yediğim sıra dayaklarını da hiç unutmuyorum. Cetvelle parmak uçlarıma aldığım o darbeden sonra, ilk kişisel direnişimi yapamayışımın verdiği acı da hep içimdedir.

Babama anlatmama rağmen, "Eti senin, kemiği benim." mantığıyla okula kayıt ettirildiğimizden olsa gerek, hiçbir karşılık bulamayıp öylece kabullenmek zorunda kalmıştım.

Ve hayatımda iz bırakan tek öğretmenim Ayşe Barlas...

Ne adını ne de ders aralarında ellerine sürdüğü Nivea kreminin kokusunu hiç unutmuyorum. Hala çantamda Nivea'nın o küçük el kremi taşıyamamda bunun bir etkisi var mıdır bilemiyorum...

Bana okumayı, edebiyatı sevdiren ilk mentorum diyebilirim onun için. Son derslerde bir kitabı eline alır, herhangi birimizin yanına oturur ve sesli okumaya başlardı.

Kaptan Grant'in Çocukları, 80 Günde Devri Âlem, Pollyanna ve daha bir sürü romanı yumuşacık sesinden dinler, kendimi o roman kahramanlarının yerine koyarak hayallere dalardım.

Ayşe Barlas'ın tayin olduğunu öğrenince, günlerce bütün sınıf ağladığımızı da not düşmeliyim buraya.

Ve sonra büyüydük... Ortaokul ve lise yılları... İki yanı palmiye ağaçlı yoldan okula gidişler, köşedeki kasetçi çocuğa âşık olmalar, ilk şiirler, ilk aşk mektupları, ilk pembe ruj... Bir taraftan da

ilk direnişin başladığı yıllar... Direniş deyince politik bir eylemden bahsettiğimi sanmayın. Seksenli yılların kuşağı olarak apolitik bir kuşaktık biz. Direnişimiz sadece anne baba otoritesine karşıydı.

Sabahın kör saatinde okula gitmek için, benden üç yaş büyük olan ablamla birlikte kalkardık. Nedense onu gözümde hep çok büyük görürdüm. Nihayetinde koskoca lise talebesiydi... Ablam diyabet hastası olduğundan dolayı her sabah düzenli hazırladığı kahvaltıdan bana da hazırlardı. Yaptığı tostı iştahsızca yer, sütün yarısını da lavaboya boşaltırdım. Sonraki yıllarda hayatıma oturan kahvaltılı alışkanlığımı, o yıllarda ablamın yaptığı tost, süt, çay üçlemesine bağlamışımıdır hep...

O şehirde sürekli bir deniz kokusu hâsıldı. Yosun kokusu, balık kokusu bir yerlerden bir şekilde gelirdi burnunuza... Çünkü tüm sokakları denize açılan bir şehirdi...

Sahil yolundaki çingiraklı faytonlar, palmiye ağaçları, sahil gazinoları dün gibi aklımda.

Amanos dağlarından esen amansız Yarıkkaya rüzgârı şehrin en heyecanlı efsanesi gibiydi.

Kar, bir tek o dağın tepesine yağar ve biz uzaktan uzağa hayranlıkla seyrederdik.

Bu rüzgâr muhakkak şehrin elektriklerinin kesilmesine yol açar ve hatta çoğu zaman okulların tatil edilmesine bile sebebiyet verirdi.

Belki de bu yüzden, çoğu insan için iyi izler bırakmayan Yarıkkaya rüzgârı, benim için gülümseyerek hatırladığım bir rüzgârdı...

Yılbaşı yaklaşırken ailecek Soğukoluk yaylasındaki ormana giderdik. Babam ağaca zarar vermeyecek şekilde, uygun bir çam dalı ararken, biz de sarmaşık, yosun ve orman meyveleri toplayarak çam süslerimizi doğadan temin etmiş olurduk. Eve gelir gelmez babamın önderliğinde çamımızı salona kurar ve heyecanla süslemeye başlardık. Üzerine krapon kâğıtları ve pamuktan tiftiklediğimiz karları da koyunca dünyanın en şahane yılbaşı ağacını yapmışçasına gururla seyrederdik.

Yılbaşı sofralarımız da ayrı bir şölendi. Bütün gün mutfaktan çıkmayan annem, muhteşem bir sofraya kurardı. Babam o gece için muhakkak şampanya alır ve beş kıızıyla kadeh kaldırırdı. Biz de kendimizi o gece enikonu büyümüş hissederek havalara girerdik... Bu hali de şampanyanın azizliğine bağlıyorum...

Lise yıllarında da iz bırakan öğretmenlerim vardı elbette ama bunlar iyi izler değildi...

Mesela coğrafya öğretmenim. Yeni atlas almayıp, ablamdan kalan atlası derse götürdüğüm için (ki yepyenydi), tahtada ayaküstü kalma cezası vermişti bana.

Lise 1.sınıfta okuyan bir genç kız için ne kadar onur kırıcı bir cezaydı. Gözyaşlarımın içine aktığımı dün gibi hatırlıyorum. Yine susmuştum, çünkü bize hep susmak öğretilmişti. Oysa hiç suçum yoktu ve ceza almamı gerektiren bir durum asla değildi ama öyleydi işte o yıllar...

İkincisi, Edebiyat öğretmenim. Kompozisyon yarışmasında yazdığım yazıya dalga geçer gibi bakmış ve "Gerçekten sen mi yazdın bunu?" diye sorduğunda şaşırıp kalmıştım. Yüzündeki o

şüpheli bakış canımı acıtmıştı ama ben yine yazmaya devam ettim ki yıllardır da yazıyorum. Kim bilir teşvik edilseydim ya da yönlendirilseydim her şey çok başka olabilirdi benim için... Sonrasında defalarca birçok yarışmadan birincilik aldığımı söylemeliyim burada... Eee bu da Fahrettin hocanın ayıbı olsun diyelim.

Her neyse, deniz kokan o şehre dönelim yine... Sadece deniz mi?

Gar sabunu kokusu (Hatay'da defne sabununa gar denilir), ilkbaharda açan portakal çiçeği kokusu, sokaklardaki baharat kokuları, kışın ilk günleri açan yenidünya ağacının çiçek kokusu, sakızlı dondurmanın, kahkeci fırınının kokusu harmanlanır durur hafızamda...

Ve bu kokular bana öyle iyi gelir ki, kendimi sıcacık bir düşün ortasında gibi hissederim.

Çocukluk böyle bir şey işte, yazdıkça yazdırır. Nihayetinde, belleğinde efsunlu bir tat bırakarak çekip gittiğini de anlarsın...

Başına hiçbir şey gelmeyeceğini bilerek yaşadığın o yıllara (ki bu his bir daha asla duyulmayacaktır) yürekten bir selam gönderirsin.

Yaşadığımız her şeyin bir iz bıraktığına inanarak ve tutunduğumuz o günlere tüm yüreğimizle sahip çıkarak yaşamak dileğiyle...

Kasım /2023 İstanbul

DUYGULARIMIZI İFADE EDEBİLİYOR MUYUZ?

OTİZM SALGINI 1. BÖLÜM

YAZAN: Menekşe KOÇAK

meneksekck06@gmail.com

Oğluma otizm tanısı 2007 yılında, 3 yaşında iken kondu. Otizmle yolculuğumuzun birinci yılındaydık. Eğitimci ve velilerden oluşan bir grupta “Bana göre otizmlili çocuklarımızda değişen yaşam biçimi nedeniyle erken mutasyon gerçekleşti. Eğer Koray 50 yıl sonra dünyaya gelseydi, hiç yadırganmaz otizmlili diye dışlanmazdı. İki çocuktan biri otizm olurdu. Bizimkiler erkenciler.” dedim. Herkes güldü. Şaka sandılar. Oysa ben inanarak söylemişim. Üstelemedim, sustum. Her sözün söylenmek için bir vakti vardır.

Aradan on altı yıl geçti. O zamanlar, sezgilerimle bu yorumu yapmışım. Bugün sayısal veriler doğruluyor. ABD Hastalık Koruma ve Önleme Merkezinin verilerine göre 1970 yılında 2500 çocuktan 1'i; 2021 yılında ise 44 çocuktan 1'i otizm tanısı alıyor. 2022'de ise 34 çocuktan 1'ine otizm tanısı konduğu belirtiliyor.

Türkiye’de ise otizmlili birey sayısı net olarak bilinmiyor ama Amerika’daki verilerin Türkiye için de geçerli olduğu kabul ediliyor. Bu verilere dayanarak size kötü bir haber vereyim. Yaklaşık 2040’lara doğru iki torununuz olursa biri otizmlili olacak.

“Ne olacak canım süper zeki çocuklar, iyi bir eğitimle dahi yaparım.” diyorsanız; size bir kötü haberim daha var. Otizmde 1000 çocuktan 1’i Mucize Doktorun Ali’si ya da Dönence dizisinin Gülce’si gibidir. Geriye kalan 999 otizmlili çocuk ise toplumun ve yöneticilerin duyarsızlığı nedeniyle sosyal hayatın dışına atılır. Bu çocukların büyük kısmı doğru eğitim alamadığı için bağımsız yaşayamaz. Davranış sorunları vardır. Yani bugünden eğitim şartları düzeltilmezse sizin torununuz da benim oğlum gibi bakıma muhtaç olacaktır.

Kendinizi “Başa gelen çekilir, evladımız bakarız.” diye teselli etmeye kalkmayın. Maalesef otizmde yalnız taş duvar olmaz. Var olmanız ve çocuğunuza bakabilmeniz toplumun duyarlılığı ile ilgilidir.

Mesela benim oğlum ergenlik döneminde, ciddi öfke krizleri var; bu da komşulara gürültü olarak yansıyor. Şu ana kadar kapıma üç kez polis, bir kez zabıta geldi. Komşularım utanmadan şu önerilerde bulundu: “İlaç ver, taşın ya da bakımevine bırak.” Koray doktor kontrolünde ama ergenlikte ilaç da yetersiz kalıyor. Trajikomik şekilde, otizmde herkes doktordur ve bize ilaç önerir. Çocuk zıplıyor ilaç ver, bağılıyor ilaç ver, hatta gülüyor ilaç ver...

“Otizmin farkındayım otizmlinin yanındayım” sloganı ülkemizde otizmlili benden uzak olduğu sürece otizmlinin farkındayım ve yanındayım şeklindedir. Bu nedenle komşularım bana sürekli taşınmamı öneriyor. “Nereye?”

Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Sincan’da Otizm Gündüz Bakımevi ve Rehabilitasyon merkezi açtı. Koray’ı haftada iki gün götürmek istedim. Çok ağır olduğu için almadılar, “Daha uygun yere götürün.” dediler.” Peki, nereye götüreyim?” diye sordum. Sorumlu olan Bakanlıktan cevap yok...

Binlerce otizmlili evladı olan aileler nereye gidecek?... Daha geçen hafta, Ankara Sincan’da otizmlili çocuğun gürültüsü nedeniyle alt komşu beş kişiyi öldürdü. Üç yaşındaki otizmlili çocuk sağ kaldı. Haberi okuyunca “O da ölseydi” dedim. Niye mi? Bu ülkede otizmlili Sinan’a Aile ve Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğüne bağlı Pendik’teki bakımevinde somut delillerle dayak atıldığı kanıtlandı. İki yıl süren mahkeme geçen hafta sonuçlandı. Suçluların 2700 TL para cezasını dört taksitle ödemesine karar verildi. Yani devlete teslim edilen çocuğa dayak atmanın bedeli 2700 TL. Sudan ucuz. Caydırıcı olmak şöyle dursun özel gereksinimli bireylere işkenceyi teşvik ediyor

Evet, aileler defalarca bakanların, genel müdürlerin kapısını çalıyor halini anlatıyor ama halden anlayan yok. Mesela Binali Yıldırım, başbakan olduğu sırada Otizm Eylem Planını uygulayacağı sözünü verdi. Yıl 2016 idi. Ailelerin bayramıydı. Sağlıklarında koca dünyaya

sıgıdıramadıkları çocukları öldükten sonra güven içinde olacaktı. Ama aileler, büyük bir hayal kırıklığı yaşadı.

Halen aileler dernekler aracılığıyla yetkililerin kapılarını çalıyor ama nafile. Otizmlı bireylerin sorunlarını konuşmak bir lüks gibi algılanıyor ülkemizde.

Baylar ve bayanlar otizm bugün benim, yarın sizlerin sorunu olacak. Bizleri boş vaatlerle oyalayan, "Ülkede kaç otizmlı var?" sorusunun cevabını dahi merak etmeyen yöneticiler, otizm salgını gerçeğini yok saymak sorunu çözmez. Çünkü otizm moda deyiimiyle toplumun bekası için terörden ve ekonomik sorunlardan çok daha fazla tehlikedir. Terörde, düşman bellidir; tedbir alır, gerekirse savaşır en az zararla toplumu düze çıkarırsınız. Ekonomide ise ciddi tedbirlerle dört beş yılda ülkeyi tekrar rayına oturtursunuz.

Peki ya mevzu salgınsa... Çaresiz boyun eğersiniz. Nitekim korona salgınında bunu yaşadık. Otizm salgını korona gibi birden değil, derinden ve çok sinsi ilerliyor. Koronada ölen öldü, kalan sağlarla yola devam ettik. Ancak otizm salgınında devlet her çocuğa yıllarca bakmak zorunda kalacak. Mesela ağır otizmlı bir bireyin devlete aylık bakım maliyeti 35 bin TL civarındadır. İki çocuktan birinin otizmlı doğduğu bir dünyada bu masrafı hiçbir ülkenin ekonomisi kaldıramaz.

Otizm salgını gerçeği ile yüzleşen gelişmiş ülkeler otizmlı bireyi üretime ve sosyal yaşama katacak tedbirleri eğitim sistemlerine hızla yerleştiriyor. Bizim de bir an önce sağlıklı çocuklarımızın geleceği için otizm salgını gerçeği ile yüzleşmemiz gerekir. Zira otizmde beklenen mucize ilaç henüz ufukta görünmüyor.

Gelecek yazımızda otizmde ilaç tedavisi üzerinde söyleşmek üzere.

KAYNAKÇA

Otizm Tanısı Alan Çocuk Sayısı Her Yıl Artıyor Anadolu Ajansı <https://www.aa.com.tr/saglik>
15.02 2022

13 Aralık 22023

SMYRNA'NIN YAZGISI

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Gülseren Engin, tarihsel olayları roman örgüsü içinde kurgulamada oldukça başarılıdır. Yakın tarihimize ayna tutan yazar başarılı bir roman yazarı olmasının yanı sıra ciddi anlamda iyi bir araştırmacı da. 'Yorgun ve Yaralı' adlı romanında Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminde geçen tutkulu bir aşk hikâyesinin yanı sıra savaşla, göçlerle topraklarından ayrılmak zorunda kalan

insanları, bu bağlamda açlık ve yoksulluk içinde yaşam savaşı veren kadınları, Çanakkale'de Süveyş'te, Bağdat önlerinde savaşıarak tükenmiş bir imparatorluğun yorgun ve yaralı insanlarını anlatmıştır.

‘Cehennemde Bir Ada’da, kendini ateşin dışında tutmayı başarsa da savaş cehennemi ile kuşatılan Türkiye'nin II. Dünya Savaşı'ndaki sıkıntılarını yansıtmıştır.

Bu iki romanla savaş düzleminde buluşan ‘Ağlama Smyrna Döneceğim’, son üçlemenin ilk romanıdır. Roman, 23 Şubat 1914'te İzmir'i işgal etmeyi planlayan İngilizlerin Kösten (Uzun ada) Adası'nı ele geçirme girişiminde evleri bombaların hedefi olan Balıkçı Bedros ve ailesinin adayı terk etmek zorunda kalışlarını anlatan bölümle başlar. On altı Yunan gemisinin destekçileri muhriplerle, işgal etmek üzere Körfeze girerek, İzmir'e doğru ilerlediği 14 Mayıs 1919'da biter.

İkinci kitap ‘Smyrna'nın Gözyaşları’ Ege'de Kuvay-ı Milliye'nin kuruluşunu, halkın ve efelerin Yunan ordusuna direnişini kimi isimsiz kahramanlar aracılığıyla anlatır.

Bu son kitap Smyrna'nın Yazgısında ise İstanbul'un işgalini, TBMM'nin kuruluşunu ve Kurtuluş Savaşını pek çok isimsiz kahramanın hikâyeleriyle dile getirirken, yine savaşta etkin görev üstlenmiş gerçek kahramanları da romana ustalıkla katmıştır.

Roman, 8 Ekim 1919'da Smyrna'nın kaçırılmasıyla başlar. Onu kaçıran Nikos'tur. Bu Yunanlı, Kösten adasında yoksul bir balıkçının kızı olan Smyrna'ya daha önce tecavüz ederek onu kaçırmış, daha sonra da nikâhına almıştır.

Evlendikten bir süre sonra Smyrna'yı Avrupalı zenginlere pazarlamıştır. Smyrna bir süre sonra ailesinin yanına kaçmış, ancak Nikos izini sürerek Smyrna'nın anne ve babasını öldürüp onu yeniden tutsak etmiştir. Nikos'un Smyrna'yı kaçırıp tutsak etmeleri sürmüştü, daha sonra Türk denizci subayı Çakır Osman Smyrna'yı kurtararak onunla evlenmiştir. Bu konuyla ilgili ayrıntılar ikinci kitap ‘Smyrna'nın Gözyaşları’nda anlatılmıştır. Smyrna, Yüzbaşı Çakır Osman'la evlendikten sonra Müslüman olmuş ve Suna adını almıştır. Hastanede hemşire olarak çalışmaya devam etmektedir. Savaşın kirli elleri kadınlarımızı kızlarımızı kısıktırak kuşatmıştır. Smyrna gibi birçok kadından biri olan Yüzbaşı Osman'ın arkadaşı Binbaşı Tilki Mahmut'un karısı Seher de bir Yunan'ın tecavüzünden sonra çocuğu doğurmak zorunda kalmıştır.

Bir yanda savaş bütün hızıyla devam ederken, diğer yandan kurgulanmış kişiler gerçek olayların içinde gerçek kahramanlarla savaşında yer almışlar. Nikos'un elinden kurtulan Smyrna da Efe kadınların arasına katılmış, Sırma Efe adını alarak savaşın içinde yer almıştır. Kahraman kadınların arasında Nakiye Hanım, Asker Saime Hanım, Gördesli Makbule, Erzurumlu Kara Fatma, Çete Ayşe gibi kadın efeler bulunmaktadır. Smyrna kadın efelerle birlikte Ankara'ya gitmiştir.

Romanda kadın efelerin Ankara'ya gidişleri şöyle anlatılır:

“Kente girdiklerinde Ankara’nın taşlı, tozlu yollarında atlarını tırıs süren kadın efeler çevreye ilgiyle bakıyorlardı. İnsanlar da efe giysili bu atlıları merakla inceliyordu. Hele göğsü çifte fişekli, omuzu tüfekli, baştan aşağı silahlı atlıların kadın olduğunu anlayınca daha da şaşırıyorlardı. Bir süre atlıları izliyor, sonra yollarına gidiyorlardı. Ankara ne kadar küçük bir şehirdi. İrice bir kasaba gibiydi. Sürekli tozu dumana katan rüzgârların estiği köhne bir kent... Hele İzmir’in görkeminden süsünden sonra Smyrna çok yadırgamıştı bu kenti.

Sırma Efe, Ayşe Çavuş ve Güllü Ebe Mustafa Kemal Paşa’yı görecekları için çok heyecanlıydılar. Önde giden Erzurumlu Hasan Çavuş ise sakın görünüyordu. ‘Çanakkale’de Mustafa Kemal Paşa’nın emrinde çarpıştım. O sıralar henüz Yarbay’dı; ama paşaları cebinden çıkartırdı. Yaman bir kumandandı. Çanakkale’yi vermedi İngilizlere... Arkalarına bile bakmadan gittiler’ dedi. Güllü Ebe: Ne mutlu sana Hasan Çavuş. Paşayı tanımış, emrinde çarpışmışsın’ dedi.”

İşgal edilen Anadolu şehirlerinin ve kasabalarının düşmana karşı savunulması, Kuvay-ı Milliye hareketi, direnişler roman bütünlüğü ve kurgusu içinde verilmiştir. Bunun da çok geniş bir araştırma sonunda gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Kurgulanmış kişi ve olaylarla beslenen gerçek olaylar başarıyla ve merak unsurları diri tutularak yansıtılmıştır. Bütün bunlara kronolojik olarak savaşımın, direnişin içinde yer verilmiştir.

Romanda savaşın, direnişin hemen her cephesi, evresi, işgal edilen şehir ve kasabalardaki savaşım ve zafer anlatılmıştır. Büyük Millet Meclisi’nin açılışı da şöyle anlatılır: *“Meclis binasını çevreleyen duvarı ören ustalar bile sıraları taşımak için yardıma koşmuşlardı. Nejat çevreyi gözden geçirdi. Daha bir ay önce burası yarım kalmış bir yapıydı. Ufak bir tepenin üzerinde unutulmuş gibiydi. Ne çatısı vardı ne bu çevreleyen duvarlar ne de önündeki yol... Burasının Meclis olacağını duyan Ankaralılar yapı ustalarıyla koşmuş, kısa sürede inşaatı tamamlamışlardı. Ancak kentin dışında kalan bu bina yine de yalnızlığını koruyordu. Etrafta ne bir yapı ne bir ağaç vardı. Nejat bir Ankaralıya rica etmiş, getirilen bir fidan bahçeye dikilmişti. Meclis açılışında dünyanın çeşitli ülkelerinden gazetecilerin buraya geleceğini, açılışı izleyip fotoğraflar çekeceğini biliyordu. Bahçeyi güzelleştirecek hiç değilse bir ağaç olsun istemişti. “*

Kaynaklara hatta kimi belgelere dayanılarak kurgulanan roman, geniş bir zaman dilimini içermesiyle ve kalabalık bir kişi kadrosuyla ırmak roman özelliği göstermektedir. Yine yakın tarihimizde gerçekleşen olaylar bütününe yansıtması açısından da Tarihi roman olarak nitelenebilir. Romanda özellikle kimi belgelere de yer verilmiştir. Söz gelimi İstanbul’un işgalinin anlatıldığı bölümde Müdafai Hukuk Heyeti Temsiliyesi adına Mustafa Kemal’den gelen telgraflar, yazışmalar yer almıştır. İstanbul’un Kanlı İşgali (16 Mart, 1920) bölümünde şöyle açıklanır:

“Paşa aynı zamanda Antalya’daki İtalyan Telgrafhanesi aracılığıyla bütün dünya ülkelerine protesto mesajları gönderiyor; ayrıca valiliklere, kumandanlıklara telgraf göndererek bütün

vilayetlerde işgali protesto eden mitingler düzenlenmesini, bütün dünya ülkelerine protesto telgraflarının yine İtalyan telgrafhanesi aracılığıyla gönderilmesini emreliyordu. Bununla da kalmıyor, karadan, denizden Anadolu'ya girecek kişilere dikkat edilip kötü niyetlilerin tutuklanmasını istiyordu.”

Bir ulusun, vatanlarını ellerinden almak, kendilerini tutsak etmek isteyen ülkelere karşı verdikleri savaşım kolay olmamıştı, kadınıyla, erkeğiyle canlarını ortaya koyarak kazanmışlardı. “Ağlama Smyrna döneceğim.”, diyen Yüzbaşı Çakır Osman gibi binlerce Anadolu insanı sözünü tutmuş, Smyrna'yı ve Anadolu'yu yok olmaktan kurtarmıştır.

Yazar, Kurtuluş Savaşını salt tarihsel yönüyle değil aynı zamanda edebi bir anlatımla, başarılı betimlemeleriyle söz oyunları; kişileri, olayları ve çevreyi canlı kılmıştır.

“Karanlık, çok karanlık bir geceydi. Pusu kokuyordu rüzgâr ve sokaklardan kan sızıyordu.”

“Kurşun renkli sular dalgalıydı.”

“Boğazi geçerken güçlenen buz gibi rüzgâr içine işliyordu. Güneş yeni doğmuş olmalıydı; ama gökyüzü boz bulutlarla ağırlaşmış, kentin üzerine alçalmıştı ve gün ışığı aradan sızamıyordu. Halide olabildiğince kuytu bir yere oturmuştu; ama soğuktan büzülmüş, titriyordu. Son günlerde yaşadıklarını düşünüyordu.”

Roman, olay örgüsünün ve kurgusunun sağlamlığının yanı sıra dil ve anlatımda da başarılıdır. Açık, çapaksız, akıcı bir dil kullanmıştır.

Sonuç olarak Smyrna'nın Yazgısı'yla sonlanan bu üçlemenin (Ağlama Smyrna Döneceğim, Smyrna'nın Gözyaşları) hem zor bir konuyu, yorucu bir araştırma ve çalışma ile roman türüne uygun duruma getirilmesi, hem de ulusça yeniden var olmamızı sağlayan Kurtuluş Savaşı utkumuzun anlatılması açısından önemli bir romandır. Özellikle yakın tarihimizin bu önemli dönemini okuyup anlamının ne denli gerekli olduğunu düşündüğümüzde Gülseren Engin'in çok değerli bir hizmeti gerçekleştirdiğini görürüz. Kendisini kutluyorum.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli okuyucu ve dinleyenlerimiz, yılın son sayısında yine birbirinden ilginç bilimsel araştırmalarla beraberiz.

Önce başlıklar:

Çok mu düşünüyorsunuz? Zekâ belirtisi olabilir

Alzheimer ile bağırsak rahatsızlığının bağlantısı ortaya çıktı

Şizofreni ve kedi sahibi olma arasındaki gizemli bağlantı

Bu saatte sakın yemek yemeyin! Felç riskini artırıyor

Çok mu düşünüyorsunuz? Zekâ belirtisi olabilir

Florida Gulf Coast Üniversitesi tarafından yürütülen bir araştırma, yüksek IQ'ya sahip bireylerin fiziksel olarak daha az aktif olduğunu ortaya çıkardı.

Yapılan çalışma, zeki insanların egzersize karşı soğuk bakma eğiliminde olduklarını ve düşünce yoğun faaliyetlere daha yatkın olduklarını gösterdi. Denekleri düşünceliler ve düşünmeyenler olarak iki gruba ayıran bir biliş testi kullanıldı. Takip cihazlarıyla yapılan gözlemler, düşüncülerin hafta içi daha az aktif olduğunu, hafta sonları ise pek bir fark olmadığını ortaya koydu.

Araştırmacılara göre, zeki insanlar sıkılma ihtimalinin daha düşük olduğu için entelektüel faaliyetlere daha fazla zaman ayırırlar. Bunun sonucunda, fiziksel aktivite düzeyleri düşük kalabilir. Öte yandan, daha aktif bireyler, sıkılmaya daha yatkın oldukları için dış aktivitelerle uyarılmaya ihtiyaç duyarlar. İngiliz Psikoloji Derneği, **"Sonuç olarak, daha düşünceli bireylerin daha düşük ortalama aktivite seviyeleriyle mücadele etmelerine yardımcı olabilecek önemli bir faktörün farkındalık olduğunu"** belirtti. Ancak, çalışmaya sadece 60 kişinin katıldığı göz önüne alındığında, araştırmacılar bulgulara dayanarak genelleme yapmanın zor olduğunu vurguladılar.

Metinde, bu bulguları duyan pek çok kişinin sevinçle karşıladığı ve hatta kendilerini bir dahi olarak gördükleri ifade edildi. Ancak, bazı eleştirmenler, gerçek zeki insanların tembellikleriyle mücadele eden ve disiplinli olanlar olduğunu savundu.

Sonuç olarak, bir kişinin zekâsı sadece spor salonuna gitme ya da oturma süresiyle değil, daha karmaşık bir yapıya sahiptir.

Alzheimer ile bağırsak rahatsızlığının bağlantısı ortaya çıktı

Avustralya'daki Edith Cowan Üniversitesi'nin araştırması, 400 bin kişiden elde edilen veriler ışığında Alzheimer ile birçok bağırsak rahatsızlığı arasındaki genetik bağlantıyı ortaya koydu. Araştırmacılar ortak genetik üzerinde daha fazla analiz yaptıklarında Alzheimer ile bağırsak bozuklukları arasında kolesterolün oynayabileceği rol gibi başka önemli bağlantılar da buldular.

Araştırmayı gerçekleştiren Dr. Emmanuel Adewuyi, anormal kolesterol seviyelerinin hem Alzheimer hem de bağırsak bozuklukları için risk oluşturduğuna dikkat çekerek, yüksek kolesterolün merkezi sinir sistemine aktarılabilmesine ve beyinde anormal kolesterol metabolizmasına yol açabileceğine dair kanıtlar olduğunu belirtti.

Milliyet'in aktardığına göre, Adewuyi, yaptıkları çalışmanın Alzheimer ve bağırsak hastalıklarının birlikte görülmesinin ardındaki genetiğe yeni bir bakış açısı sağladığını, bu durumun hastalığın erken teşhisine ve tedavi geliştirilmesine imkân sağlayabileceğini söyledi.

Şizofreni ve kedi sahibi olma arasındaki gizemli bağlantı

Avustralyalı araştırmacılar, aralarında ABD ve Birleşik Krallık'ın da yer aldığı 11 ülkeden son 44 yılda yayınlanmış 17 çalışmanın analizini gerçekleştirdi. Queensland Ruh Sağlığı Araştırmaları Merkezi'nden psikiyatrist John McGrath ve meslektaşları, "**Kedi sahipliği ve şizofreniyle ilişkili bozuklukların görülme ihtimalinin artması arasında bir ilişki bulduk**" açıklamasında bulundu. Independent Türkçe'nin aktardığına göre kedi sahibi olmanın şizofreni riskiyle bağlantılı olabileceği fikri, ilk kez 1995'te yapılan bir çalışmada öne sürülmüştü. O tarihteki çalışmada bu ilişki, kedilerde görülen Toxoplasma gondii adlı bir parazite dayandırılmıştı.

T. gondii, az pişmiş et veya kirli su yoluyla bulaşabilen çoğunlukla zararsız bir parazit. Ancak şimdiye kadar yapılan araştırmalar karışık sonuçlar ortaya koydu.

Örneğin zihinsel bozukluğu olan ve olmayan kişilerin katıldığı başka bir araştırma, belirli psikolojik deneyimleri ölçen testlerde daha yüksek puan almakla kedi ısırıkları arasında bir bağlantı olduğunu ileri sürmüştü. Öte yandan bu ilişkiden Pasteurella multocida gibi diğer patojenlerin sorumlu olabileceği söylenmişti. Daha net bir resim elde etmek için McGrath ve ekibi, bu konuyla ilgili tüm araştırmaları kapsamlı bir şekilde gözden geçirdi. Hakemli bilimsel dergi Schizophrenia Bulletin'de yayınlanan araştırma makalesinde bulgular şöyle özetlendi:

Kedilere maruz kalan bireylerin şizofreni geliştirme ihtimalinin yaklaşık iki kat daha fazla olduğunu bulduk.

Öte yandan söz konusu derleme çalışması da şizofreni riskinin artması ve kedi sahipliği arasındaki bu ilginç bağlantının kökenini veya neden-sonuç ilişkisini tespit edemedi. McGrath, kesin bir yorumda bulunmadan önce daha nitelikli ve daha geniş kapsamlı araştırmalara ihtiyaç olduğunu söylüyor.

Araştırma makalesinde, "Sonuçta incelememiz, kedi sahipliği ve şizofreniyle ilişkili bozukluklar arasındaki ilişkiyi destekliyor" dendi:

Zihinsel bozukluklar bağlamında kedi sahiplenmeyi daha iyi anlamak için geniş ve daha yüksek kaliteli çalışmalara ihtiyaç var.

Bu saatte sakın yemek yemeyin! Felç riskini artırıyor

Paris'teki **Sorbonne Üniversitesinde**, geç saatte **yemek** yemenin insan sağlığı üzerindeki etkilerini inceleyen bir araştırma yapıldı. 100 bin kişinin katıldığı ve tam 7 yıl süren araştırmanın sonuçları şaşırttı.

Nature Communications isimli bilimsel dergide yayımlanan araştırma sonuçları, geç saatte yemek yemenin sağlık üzerindeki olumsuz etkilerini net bir şekilde ortaya koyuyor. Katılımcılardan bir kısmından, araştırma boyunca akşam yemeklerini saat 8'den önce yemeleri istendi. Diğer denek grubu ise yemek sofrasına akşam saat 9'dan sonra oturdu.

Dikkat çeken araştırma akşam 9'dan sonra yemek yiyen insanların, bu saatten önce yemek yiyenlere kıyasla felç geçirme ya da mini felç olarak adlandırılan geçici iskemik atak sorunu yaşama olasılığının **yüzde 28** daha fazla olduğunu ortaya koyuyor. Akşam 9'dan sonra yemek yiyen kişilerde felç riskini artıran temel unsurlar da bunlar. Çünkü özellikle gece geç saatlerde yükselen kan basıncı, kan damarlarına zarar verme potansiyeline sahip. Bu ise hem kalp krizi hem de felç riskini artıran önemli bir faktör. Öte yandan araştırma ile elde edilen dikkat çekici başka veriler de var. Araştırmaya göre gece boyunca yemek yemeden geçirilen her bir saat, felç riskini yüzde 7 oranında azaltıyor. Evrensel olarak kabul gören bir "ideal yemek saati" bulunmamakla birlikte, bilim dünyasında yapılan araştırmalar, gün içindeki farklı saatlerde yemek yemenin metabolizma ve genel sağlık üzerinde etkili olabileceğini gösteriyor. İdeal yemek saati, kişisel yaşam tarzına, metabolizma tipine ve günlük aktivite düzeyine bağlı olarak değişebilir. Ancak akşam yemeğini erken saatlerde tüketmek, sindirim sürecini günün geri kalanında devam ettirmeye yardımcı olabilir. Gece geç saatlerde ağır yemeklerin tüketilmesi, sindirim sisteminin dinlenme moduna geçtiği uyku saatlerini etkileyebilir.

Gelecek sayımızda yepyeni bilimsel araştırmalarımızla buluşmak üzere umutla kalın.

20 Aralık 2023

TARİHTE İZ BIRAKAN KADIN ÖRGÜTLERİ **OSMANLI MÜDAFAA-I HUKÛK-I NİSVAN CEMİYETİ**

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

II. Meşrutiyet'te Kadın

İnsanlığın göz ardı edilen kesimlerinin tarih sahnesine kitlesel olarak çıkış mücadelesi olan 19.Yüzyıl bir dizi siyasal, ekonomik değişimi beraberinde getirirken aynı zamanda demokratik sisteme içkin ama örtük olarak var olan özgürlüklerin de kazanılmasını gerektirmiştir. Bu yüzden 1870'lerden sonra burjuvazinin içinde yaşanan dönüşümlerin, burjuva kadınlarına, özellikle kızlarına daha geniş bir etkinlik alanı açması kaçınılmazdı... Klasik bir burjuva ailesi aynı zamanda kadının çalışmasını gerektirecek düzeyde bir ekonomik gelir modeline sahipti. Üstelik yeni ekonomik sistem kadının ekonomideki yerinin de farkındaydı. Hem üreten hem tüketen olarak kadın, bir sektör olma yolunda fark edilmişti. Burjuva liberalizmine bağlı olarak gerçekleşen hareketlerin ihtiyaç duyduğu özgürleşme biçimi, yani siyasal ve yasal açıdan erkeklerle aynı muameleyi görme ve cinsiyete bakılmadan toplumsal yaşama birey olarak katılma talebi, 'kadının

geleneksel yeri'nin çoktan ortadan kalktığı, dönüşmüş bir toplumsal yaşam örüntüsünü var saymaktaydı ama bu tip bir dönüşüm gerçekleşmekten çok uzaktı. Burjuva liberalizmi herkese eşit haklar tanımakla beraber –kadın erkek gibi cinsiyete dayanan bir ayrım gözetmek bir yana, sınıfsal bir farklılık da söz konusu edilmeksizin– bu yalnızca kanun önünde bir eşitlik olmaktan öteye gidemezdi. Kadının eşitlik yolundaki mücadelesi uzun bir süreç ama 20. Yüzyıl'a geçişte pek çok faktörün bir araya gelmesiyle savaş dönemi kadın hareketi açısından özellikle bir sıçrama alanı olarak kendini gösterdi. Milliyetçi söylemin önem kazandığı ve milli devletlerin oluşturulmaya başlandığı, yeni milletlerin inşasına girildiği bu dönem, aynı zamanda savaşın etkisiyle kadının var olma mücadelesinde belli kapıların aralanmasına olanak verdi.

Osmanlı toplumunda da savaş kadınların toplumsallaşmasına hız kazandırmıştır. Osmanlı'da 19.Yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında şekillenen feminist hareket, toplumsal çıkarı bireysel çıkarın önünde tutan milli bilinç oluşturma süreciyle el ele gitmiş, kadınların özel alana bağımlılığı azalırken kamusal hayata katılmalarının meşruiyeti de yine bu savaş ortamıyla sağlanmıştır. Savaş ve kadın hareketi sayesinde orta sınıflı kadınların çalışması tartışılır hale gelmiş ve böylece cinsiyet düzeninden kaynaklanan erkek kadın ayrımında daha sonra gerçekleştirilen değişikliklere bir kapı aralanmıştır.

Meşrutiyet döneminde oluşan eşitlik ve özgürlük ortamına, eşitlik ve özgürlük iddialarının kanunlara yansımalarına rağmen, kadınlar bu değişimin kendilerini kapsamadığını fark ettiler. Tıpkı Avrupa'daki hemcinslerinin yaşadığı hayal kırıklığında olduğu gibi örgütlenmeye başladılar. Kadınlar artık ortak bilinç oluşturmaya, eş ve anne rolleriyle sınırlı toplumsal konumlarından kurtulmaya çalıştılar. Eğitim, çalışma, eşit yurttaşlık ve oy hakkı ve evlilikle ilgili taleplerini yüksek sesle dile getirdiler.

Meşrutiyet Döneminin öne çıkan özelliklerinden biri kadınların aktif olarak toplumsal hayata katılmalarıdır. Bu dönemde kadınlar çeşitli cemiyetlerin üyeleri ve hatta kurucuları olmuşlardır. Kadın sorunları ve vatan savunması için dernekler kurulmuştur. Hatta İttihat ve Terakki Partisi'nin kurduğu kadın dernekleri de vardır.

Örneğin karma eğitime geçilmesi... Karma eğitime geçildikten sonra Darülfünun Coğrafya Bölümünün ilk kadın mezunu olma unvanına sahip Şair Şükûfe Nihal, ilk Türk feministlerinden Ulviye Mevlan başkanlığında Mayıs 1913'te kurulan Müdafaa-i Hukukî Nisvan Cemiyetinin İdare Heyeti arasında yer almıştır.

II. Meşrutiyet döneminde kadın dernekleri arasında feminist olarak tanımlanabilecek en radikal dernek Osmanlı Müdafaa-i Hukukî Nisvan Cemiyetidir. Bu dönemde gerçekleştirdiği faaliyetlerle kadın dernekleri arasında sesini en çok duyuran olmuştur. Dernek, Kadınlar Dünyası dergisi aracılığıyla kuruluşunu duyurarak harekete destek veren kadınların sözcülüğünü

üstlenmiştir. Bilinçlendirme ve yol gösterme işlevleri ile Osmanlı kadınının harekete geçmesini sağlamıştır. “Osmanlı Müdafaai Hukuki Nisvan Cemiyeti Faaliyette” başlıklı yazıda derneğin üye kabulüne başladığı, üyelik koşulları ve amaçları yer almıştır. Kadınların dış kıyafetlerinin ıslahı, çalışma hayatının ıslah edilerek kadınların sefaletinin azaltılması ve eğitimin genelleştirilerek kadınların kültür seviyesinin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Derneğin programında kadının toplumsal yaşamla bütünleştirilmesi, çalışma hayatına katılması vurgulanmıştır. Kuruluş aşamasında siyasi hak talebi programda yer almamıştır. Ancak 1921 yılında bu talep de dernek programına girecektir. Dernek, kadın-erkek eşitsizliğine karşı mücadele başlatmış, kadının durumunun düzeltilmesi için toplumsal inkılap yapmanın vakti geldiğini belirtmiştir. Boşanma hakkının kadına tanınması, çok eşliliğin önlenmesi, görücü usulünün kaldırılması gerektiği belirtilmiştir. Dernek, geçim kaynağından yoksun kadınlar için iş evleri açmayı önermiş ve örnek olarak bir terzi evi açarak, dışarıya siparişle iş yapılmasını sağlamıştır. Derneğin kadın ve erkeğin iş hayatında birlikte yer alması yönündeki yayınları başarılı olmuş, kadınlar tarafından çeşitli ticarethaneler açılmıştır.

Osmanlı Müdafaai Hukuki Nisvan Cemiyeti özellikle Kadınlar Dünyası dergisi aracılığıyla her alanda kadınların karşılaştıkları problemleri dile getirmiştir. Derneğin iki önemli başarısı olmuştur. Bunlardan ilki dernek üyesi Belkıs Şevket’in ilk Türk kadını olarak uçağa binmesidir. Belkıs Şevket uçağa binmek için havayolu şirketine başvurmuş fakat kadın olduğu gerekçesi ile talebi reddedilmiştir. Daha sonra gerekli izinler alınarak, Türk kadınının ilmi gelişmelere seyirci kalmadığı gösterilmek amacıyla Belkıs Şevket pilot eğitimci Fethi Beyle birlikte uçmuştur. Hatta dernek orduya uçak hediye etmek istemiş ancak bu girişimi gerçekleştirememiştir. Belkıs Şevket’in Uçağa binmesi ve orduya “Kadınlar Dünyası” ismiyle bir uçak hediye etmek için heyet oluşturulduğu da dergide büyük bir gururla duyurulmuştur.

Derneğin asıl başarısı ise yedi Osmanlı kadınının ilk kez bir kamu kurumuna girmesini sağlamasıdır; 1912 yılında Dâhiliye Nezaretine yazılan bir tezkirede istihdamlarına gerek görülen kadınların memuriyete tayin edilip edilmeyeceği sorulmuştur. Tezkireye olumlu cevap gelince, kadın memur çalıştırma talebi ilk olarak Osmanlı Dersaadet Anonim Telefon Şirketinden gelmiştir. İki yüz müslüman kadın başvuru yapmış, ancak Fransızca ve Rumca bilmedikleri gerekçesiyle kabul edilmemişlerdir. Derneğin teşviki ve verdiği mücadele sonucu yedi müslüman kadın memur olarak işe başlamıştır.

Kadınların Hukuki Talepleri Osmanlı kadınlarının çeşitli dergiler dernekler aracılığı ile verdiği hak arayışı mücadelesindeki taleplerini birkaç başlık altında toplayabiliriz. Öncelikli talepleri eğitim hakkı, çalışma hakkı ve aile hukukuna dair talepler olmuştur. Daha sonra bunları siyasi hak talepleri izlemiştir.

Eğitim Hakkı: Kadınların en çok üzerinde durduğu mesele eğitim hakkı olmuştur. Açılan okullardaki eğitim öğretim programının iyileştirilmesi, kadınlarla erkeklere aynı eğitimin verilmesi gibi konularda taleplerini dile getirmişlerdir. Eğitim alanında en çok mücadele ettikleri mesele ise yükseköğrenim hakkı olmuştur. Kadınlar eğitim haklarını isterken “daha iyi eş” “daha iyi anne” olabilmeyi gerekçe göstermişlerdir. Aslında bu gerekçeleri, isteklerini erkeklerin nazarında meşrulaştırmak için kullanmışlardır. Erkek karşısında varlık kazanabilmek, erkeğe ait kamusal alanın sınırlarını aşabilmek için eğitim almalarının zorunluluğunun farkına varmışlardır.

1921 yılına gelindiğinde Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-u Nisvan Cemiyeti seçme ve seçilme hakkını dernek programına dâhil etmiştir. Artık kadınlar meclis üyesi olmak, siyasi hayatta aktif rol almak istiyorlardı. Hükümete bu yöndeki taleplerini de iletmışler; siyasi hayatta kadınların önlerindeki engellerin kaldırılmasını ve resmi görüşmelere kadınların da katılmasını istemişlerdir. Dernek, ekonomik sorunlar nedeniyle 1921 yılında faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır.

Türk kadınına siyasi hakların verilmesi konusu ilk kez 1923’te TBMM’de Milletvekili Seçim Kanunu görüşülürken gündeme getirilmiştir. Daha sonra 1924 Anayasası hazırlanırken ve seçim kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılması gündeme geldiğinde tekrar tartışılmış ancak kadınların lehine bir sonuç çıkmamıştır. İlk kez 1930 yılında kadınlara belediye seçimlerine katılma hakkı tanınmıştır. 1934 yılında kadınlar TBMM’ne kadar bir gösteri yürüyüşü yaparak bütün siyasi haklarının tanınmasını istemişlerdir. Bunun üzerine Mustafa Kemal Atatürk kanun tasarısı hazırlanması direktifini vermiş ve kadınlar sonunda 1934 yılında genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur.

Yukarıda da görüldüğü gibi, kadınlar haklarını alabilmek için birçok koldan aynı anda çalışmışlardır. Bizim için şu anda çok sıradan görünen şeyler için bile kadınlar gerek Avrupa’da, gerek Amerika’da ve gerekse bizimki gibi Müslüman toplumlarda canları ve kanları pahasına çok büyük mücadeleler vermişlerdir. İyi ki bu dünyadan geçmişler ve önümüzü açmışlar.

KAYNAK

Türkiye Barolar Birliği 1917 Özel Sayısı

385TBB Dergisi 2017 (özel sayı) Berna YÜRÜT385TBB Dergisi 2017 (özel sayı) Berna YÜRÜT

21.Aralık 2023

YEŞİL ÖRTÜ YEŞİL TAT

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Onları görünce sevinçten uçtum adeta. Bir halı gibi örtmüşlerdi toprağı. Ortalarından yukarıya uzanan üç küçük ağaçsa, yeşil bir halının üzerine basan üç uzun boylu genç adam sanısını uyandırıyordu.

Yaklaşık bir ay kadar önce oğlumun kız arkadaşıyla birlikte ekmiştik onları. Genç kız, büyük bir istekle bana yardım etmiş, yeşil katkımaya ortak olmakla o da mutlu olmuştu. Ben de mutlu olmuşum ama benimki çifte mutluluktu. Çünkü hem toprakla iç içeydim hem de bu zamanda yani güzel duyguların yozlaşmaya devam ettiği günümüzde, genç bir kız, doğaya ilişkin bir konuda bana destek çıkıyordu. Bu, benim için bulunmaz bir şeydi.

Düşüncelerimi bir yana bırakıp eğildim ve onlara dokundum; yumuşacıktılar. Adeta ipek bir halı gibi toprağı örtmüşlerdi.

Onları okşamaya tam dalmıştım ki benim sevgili kedim Kuzu'nun yanı başımda bitiverdiğini ayırımsadım. Onun gelişiyse mutluluğum katmerlenmişti. Zaten ben, ne zaman bahçeye insem o da ardımdan gelir, benim bulunduğum yere sokulurdu. İşte yine öyle yapmış, okşamakta olduğum maydanozların üzerindeki elimin altına girmeye çalışmış, açık açık “beni de sev, okşa!” demek istemişti.

Ona nasıl “Hayır” diyebilirdim ki! Üstelik o da benim kıymetlilerimden biriydi.

Kuzu'yu okşamakla kalmadım, bir evlat gibi kucaklayıp bağrıma bastım. Bunu hep yapardım ona; o da bana mutlu mırıltılarla karşılığını verirdi.

İşte bu kadardı. Mutluluk denen şey bu denli yakındı insana.

Kuzu'yla yakınlaştığımız sırada, bahçenin yukarısındaki balkondan bir inleme sesi işittim. Bu ses, benim bahçemdeki güvercin inlemelerine hiç de benzemiyordu. Kısa bir süre sonra bunun bir köpeğe ait olduğunu fark ettim. Zavallı, yalnızlıktan ağlıyordu.

Başımı yukarı kaldırıp ona: “Ne oldu köpecik, niçin ağlıyorsun?” dedim. Ağlamayı kesip bana havlamaya başladı. Ama ben bunun kızgınlık havlaması olmadığını biliyordum. Çünkü hiçbir köpek bana kızmazdı. Onlara olan sevgimi çabucacık hisseder, beni bir dost olarak kabullenirlerdi. Bense, sokak köpeklerinden bile korkmazdım. Yalnızca onlara zarar vermekten çekinirdim.

Hatta bir gün kaldırımda yatan bir köpeğin kuyruğuna kazayla basmıştım da zavalıcılık sessizce kalkıp gitmişti.

Bir başka gün de çocuklarımla geceleyin eve dönüyorduk. Tam sokağa girmiştik ki iki sokak köpeğiyle burun buruna geldik. Fakat ben yine korkmadım; üstelik de onları sevmek isteyince içlerinden biri, bir insan gibi iki ayağının üstüne dikilip ön ayaklarıyla boynuma sarıldı. Bu, beklediğim bir şey değildi ama çok da hoşuma gitmişti. Hayvancıklar şanslı günlerindeydi. Elimizdeki torbada onların sevdiği yiyeceklerden vardı. Hiç düşünmeden çıkarıp ikisine de birer

parça yemek attım. Sevinçle kapıştılar. Bu sayede, onlar da mutlu olmuşlardı bende. İşte balkondaki o köpek de sözlerimle mutlu olmuş, şimdi de bana selam vermek için havlıyordu. Sonra içeriden biri çıktı; -sahibi olmalıydı- onu alıp götürdü.

Kuzu'yu yere bırakınca bir kez daha çok cılız olan maydanozlara baktım. Henüz kesilecek duruma gelmemişlerdi. Kökleri çok zayıf görünüyordu. Topraktan ayrılmaları hiç de zor olmazdı. Biraz daha beklemeliydim. Beklemeliydim ki kökleri toprağı sıkıca kavrasındı! İşte o zaman rahatlıkla kesebilir, Onlarla soframı süsleyebilir, o yeşil tadı güzel tatları da yeterince damağımda özümseyip duyumsayabilir, işte o zaman yaşamın bir kez daha ayrımına varabilirdim.

ARI KOVANI

BASIN AÇIKLAMASI YAZIMINDA USTA BİR KADIN

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Gurbet KABADAYI

Şule: İstanbul Şile'den merhaba sevgili Umudun Kadınları takipçileri. Arı Kovanı köşemizin bu ayki konuğu Gurbet Kabadayı. Biz Gurbet Kabadayı adını mail gruplarından, sosyal medyadan çok duyduk ama kendisiyle burada yüz yüze tanışma fırsatı oldu. Bu nedenle gurbeti sizinle tanıştırmak istedik. Önce gurbet Kabadayı'yı kendi ifadeleriyle tanıyalım isterseniz.

Gurbet: Merhaba herkese. Umudun Kadınlarıyla ben de bugün tanışmış oldum aslında. Ben de aynı şekilde seni bazı gruplarda tanıyordum ama çeşitli toplantılar, yoğunluklar yüzünden bir araya gelememiştik; burada poster vesilesiyle ilk kez yan yana gelme olanağı bulduk. Ben Gurbet Kabadayı. 33 yaşındayım. 19 yaşından beri örgütlü bir biçimde feminist kadın hareketi içinde yer almaktayım. Aslen Çorumluyum. Akdeniz Üniversitesi'ni kazanınca Antalya'ya gitmişim ve orada üniversitede bir öğrenciyken Kadının İnsan Hakları Eğitim Programıyla (KİHEP eğitimiyle) karşılaştım. KİHEP eğitimini kendim katılımcı olarak almıştım. Eğitimin sonunda Antalya Kadın Danışma Derneği sertifika törenine geldiklerinde onlarla tanıştım ve beni toplantılarına davet ettiler. Toplantılarına gitmek için kapılarından bir girdim ve 12 yıl sonra İstanbul'a taşındığımda ancak derneğin kapısından çıkmış oldum. 12 yıl boyunca dernekte farklı farklı pozisyonlarda gönüllü olarak çalıştım. Örgütleyici oldum, eğitim çalışması yaptım, eylemlerde slogancı oldum; ne iş yapılacaksa onu yapıyordum. Aynı zamanda son birkaç yıl hem daha genç kadınların talepleri hem de kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda feminist tartışmalar yapmaya başladık. Bunun üzerine Antalya Feminist Kollektifini kurduk. Orada da aynı şekilde kadınlarla gönüllü çalışmalar yürüttük.

Feminist tartışmalarla yola çıktığımız yerde 8 Mart eylemlerinin örgütlenmesi, film okumalarının yapılması gibi çeşitli aktiviteler yaptık. Bunun dışında ben başladığım okulu bitirdim, Normalde İngilizce öğretmenliği okumuştum. Mezun olduktan sonra Antalya’da özel bir üniversitede yedi yıl çalıştım. Yedi yıl boyunca çeşitli şekilde feminist yani muhalif kimliğim nedeniyle farklı şekillerde mobbinge maruz kaldım. Yedi yılın sonunda da saçma bir gerekçeyle işten atıldım. Bir yıl işsiz kaldıktan sonra İstanbul’da Özyeğin Üniversitesinde yabancı dillerde öğretim görevlisi olarak göreve devam ediyorum. İstanbul’a adaptasyon sebebiyle bir yıl kadar harekete ara vermek zorunda kaldım ama şimdi KİHEP eğitimiyle yeniden harekete devam ediyor olacağım.

Şule: Ne tür hareketlere dâhil olmayı planlıyorsun?

Gurbet: Ben aslında eski bir Mor Çatılıyım. Antalya’dayken Mor Çatının yürüttüğü bir projesi vardı. Bu proje kapsamında ben de Mor Çatının Antalya ayağında çalışıyordum. Ara ara eğitimlere, toplantılara geliyordum. Şiddetle ilgili olduğu için aşına olduğum bir çalışma alanıydı. Dolayısıyla daha tanıdık bir çalışma alanı olacaktı. Bir de çalışmalarını çok yakından takip ettiğim ezeli ve ebedi içinde yer alacağım örgüt olan KİHEP var. Bir de İstanbul’da nerede ne yaparsam her yerde olmaya devam ediyor olacağım muhtemelen.

Şule: Çalıştığın üniversitede aktivitelerin ne durumda?

Gurbet: Benim üniversitede ikinci senem. Henüz kadın hareketi adına bir şey yapamadık fakat üniversitenin toplumsal cinsiyet eşitliğine bakış açısı oldukça olumlu. Bu anlamda çok çalışmalar yapıldı. Örneğin eleştirel erkeklik çalışmaları, şiddetsiz iletişim gibi çalışmaların yapılmasında hem öncü olmuşlar hem destek olmuşlar; kitapçıkların çıkarılmasında da destek olmuşlar, o anlamda üniversitenin bakış açısı benim burayı seçmemde önemli etkiye sahip. Şimdi ilk icraatım olarak da KİHEP eğitimini üniversitede açmak istiyorum. Henüz bunlarla ilgili çalışmalara yeni başladığım için somut bir adım atamadım. Umarım önümüzdeki dönem şubat itibarıyla bir KİHEP eğitimi açmak istiyorum üniversitede. Böylece oradan yeni eğitimcilerin çıkması, biraz da yayılması umuduyla başlamak istiyorum. Üniversitede bunlarla ilgili bir sorun yaşamayacağımı düşünüyorum. Tabii ki önümüzdeki günlerde bu daha çok netleşecektir.

Şule: Tabi toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir üniversite olunca işler daha kolay oluyor.

Gurbet: Evet kolay oluyor.

Şule: Sen de onca yıl yoğun mücadele vermişsin; artık senin için rahat etme zamanı.

Gurbet: Aslında yaşamış olduğumuz bu tür kurumların azaldığı şu coğrafyada bizim için bir şans.

Şule: Özel hobilerin arasında neler var; örneğin yazma var mı?

Gurbet: Aslında çok uzun zaman örgütlü olarak mücadele eden biri olduğum için kendime hobi yaratacak bir alan bulamadım. Bunu bir özeleştirici olarak söylüyorum. Bazen örgütlü kadınlar

olarak kendimizi unutabiliyoruz. Kendimizi kaptırabiliyoruz. Örgüt içinde bir kurtarıcı gibi davranıyoruz. İşte benim de uzun bir dönemim böyle oldu. Zamanla bu durumu artık bir sorun olarak görmeye başlayınca küçük hobiler buldum. Bir dönem erbane kursuna gittim. Fakat orada da duramadım. Sonra da Erbane Grubunu kurduk. Oraya hobi için gitmiştim ama başka bir şeye dönüştü bu durum.

Şule: Erbane ne demek?

Gurbet: Erbane bir müzik aleti. Def gibi, yuvarlak, vurmalı bir çalgı. Daha çok İran ve Mezopotamya’da yaygın olan, aynı zamanda deriden oluşan bir alet. Daha da büyük bir daire şeklinde olan iç kısmında ince metal yuvarlak ziller bulunan bir müzik aleti. Vurularak ses çıkarılıyor. Kardeş türkülerin içinde çokça görebiliriz. Tek başına ses çıkarması çok anlamlı değildir bildiğim kadarıyla. Başka bir saz desteğine gerek vardır. “Tamam, artık ilerleyemiyorum, bunu bırakalım yine aynı şeyi hissettiğim için farklı bir alana yöneleyim” dedim; bu defa yüzme kursuna başladım. Daha sonra farklı bir dil kursuna gittim. Yazı yazmayı seviyorum. Uzun yıllar günlük tuttum. Ortaokul lise yıllarımda kompozisyon yarışmalarına katıldım. Sonrasındakiler hep basın metinleri oldu. Örneğin Antalya yerelinde basın metinlerini hep ben yazıyordum. Bundan açıkçası çok keyif alıyorum. Bu bana çok iyi geliyor. Kendimi yazı yazarken daha iyi ifade ettiğimi düşünüyorum.

Şule: Buradaki etkinlikte “Yazıcımız Gurbet” dediler. Yazı işlerini öyle çabuk halletmiştin ki buna inanamamıştım. Bunun üzerine söyleşi yapmak istemiştim. Yazı yazmasını madem çok seviyorsun; bunu hobi olarak da görüyorsun ama yine kadınlık meselesi olacak ya, bu gün dergimizle tanıştın; bizim dergimize yazmak ister misin?

Gurbet: Tabii yazmak isterim. Çok da sevinirim, mutluluk duyarım. Çünkü tanışmamıza atelye çalışmasındaki bir yazı vesile oldu.

Şule: O halde yazını en kısa zamanda bekliyoruz.

Gurbet: O zaman ben de söz vermiş olayım.

Şule: Dergimiz aracılığıyla kadınlara vermek istediğin son bir mesajın varsa onu da alalım.

Gurbet: Derginin ismi itibariyle bile insanı gülümseten, içini kıpır kıpır eden çalışma; ben duyduktan sonra sen sunum yaparken, ben web sitesini şöyle hızlıca kurcalamaya başladım. Grupta da zaten paylaşmıştım. Yapılan çalışmaların zorluklarını da gördüm. Tüm bu yapılanlardan çok keyif aldım. O yüzden hepinize emeğiniz ve direnciniz için çok çok teşekkür ediyorum. Çünkü bu sadece sizin yaptığınız bir çalışma değil, yapıp da bizlere ulaştın diye denize bıraktığınız bir çalışma. Elinize emeğinize sağlık diyorum. Direnciniz, sabrınız hiç bitmesin. Hep birlikte mücadele etmeye ve yan yana olmaya devam edelim.

Şule: Son derece kısa sürede oldukça hızlıca ve düzgün bir konuşmayla söylemek istediklerini tümüyle bize aktarmış oldun. Biz çok teşekkür ediyoruz.

Gurbet: Ben de çok teşekkür ediyorum.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları dinleyicilerimiz, gerçekten Gurbet bir arı bence; bu çalışkanlığıyla, bu arı profiliyle umarım dergimizi birçok mecraya da taşıyıp yaygınlaşmasına da katkıda bulunacak.

11 Kasım 2023

DENEYİMLEDİKLERİM

ÇORBALAR İÇİN KITIR EKMEK

YAZAN: Rahime SÖYLEMEZ ÇETİN

rahimecetin35@hotmail.com

Merhaba sevgili okurlar;

Airfryerda yapmış olduğum, **kıtır ekmek**, diğer adıyla kruton tarifini sizlerle paylaşmak istiyorum. Ekmeğimizi küçük küpler halinde keselim. Üzerine biraz zeytinyağı, biraz kekik ekleyelim ve güzelce karıştıralım. Airfryer haznesine yağlı kâğıt yerleştirelim, hazırlamış olduğumuz ekmeği hazneye boşaltalım ve hazneyi yerine yerleştirelim, açma kapama tuşuna basarak fırın ızgara programını seçelim. Zamanı 7 dakikaya düşürelim, başlat tuşuna basalım; 7-8 dakikada ekmeklerimiz kırırlaşıyor. Çorbalarda ve salatalarda harika oluyor. Hemen kullanmak istemiyorsak, kavanoza doldurup ağzını kapatıp serin bir yerde saklayabiliriz. Hem de bu şekilde bayat ekmeklerimizi değerlendirmiş oluruz.

YouTube kanalımda bulunan **düdüklü tencerede mercimek çorbasının** tarifini paylaşmak istiyorum.

Tencereye üç yemek kaşığı sıvı yağ, bir yemek kaşığı tereyağını alalım, tereyağı eridikten sonra, yemeklik doğramış olduğumuz bir adet soğan, küçük küpler halinde doğramış olduğumuz bir adet patates, rendelemiş olduğumuz bir adet havucu, küçük küçük kestiğimiz bir diş sarımsağı ekleyerek karıştıralım, biraz kavuralım. 200 ml'lik bir su bardağı kırmızı mercimeği yıkayalım ve suyunu süzdürelim. Daha sonra tencereye ekleyip karıştıralım; 6-6 buçuk su bardağı su ekleyelim, iki çay kaşığı tuzunu da koyduktan sonra düdüklü tencerenin kapağını kapatalım. Düdüklü tencereden ses gelmeye başladıktan sonra ocağımızı tamamen kısıalım, 5-6 dakika da çorbamız pişiyor. Ocağı kapattıktan sonra düdüklü tencerenin kapağını hemen açmayalım, altı yedi dakika kapağın soğuması için bekleyelim. Ayrıca aceleniz varsa düdüklü tencerenin kapağını çeşmeden

akan suyla soğuttuktan sonra da hemen açabilirsiniz. Kapak açıldıktan sonra çorbamızı blenderden geçirelim ve servis edelim.

Normal tencerede az malzemelerle mercimek çorbası: Tencereye üç yemek kaşığı sıvı yağı alalım, Bir adet yemeklik doğranmış soğanı ekleyelim. Soğan yumuşayınca kadar kavuralım, Bir yemek kaşığı un ekleyelim; unun kokusu çıkıncaya kadar biraz kavuralım, Bir su bardağı kırmızı mercimeği bolca suda yıkadıktan sonra süzdürüp tencereye ekleyelim ve karıştıralım. 7 su bardağı sıcak su, tuz ilave ederek pişmeye bırakalım. Çorbamız 20-25 dakikada pişecektir. Pişen çorbamızı blenderden geçirelim. Üzeri için iki yemek kaşığı tereyağını uygun bir tavaya alarak bir tatlı kaşığı toz biber koyalım ve biraz kavuralım. Çorbamızın üzerine sosumuzu koyarak servis edelim. Mercimeğimizi ne kadar çok yıkarsak, pişerken o kadar az köpük oluşacak ve taşmayacaktır. Çorbamıza salça ve tuz eklemediğimizde, mercimek daha çabuk pişecektir.

Bu durumda yukarıda da belirttiğim gibi sosunu ve tuzunu en son eklemek daha uygun olacaktır.

Başka paylaşımlarda görüşmek üzere. Kolay gelsin.

SANATIN KADIN SESLERİ ARALIK

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktar@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları takipçileri, 2023 yılının son ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde sanata ve kadına dair haberlerle sizlerle.

Önce başlıklar:

Kadına şiddete tiyatro oyunuyla dikkat çekildi

11. Boğaziçi Film Festivali'nde "Ceylin" filmi izleyicilerle buluştu

Güzide Kasacı 94 yaşında vefat etti

Boğaziçi’nde ‘Benim Çocuğum’ belgeselinin gösterimine engel: Homofobik sansür

Kadına şiddete tiyatro oyunuyla dikkat çekildi

Kocaeli şehir tiyatrosu "**Kurdela Ya Da Artı Sonsuz**" adlı oyunu sahneleyerek kadına yönelik şiddeti hem fiziksel hem psikolojik açıdan ele aldı. Oyun, sanatseverler tarafından olumlu bir şekilde karşılandı. Seçil Mutlu Oğuz'un kaleme aldığı ve yönetip oynadığı tek kişilik oyun, kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarına odaklanarak izleyicilere duygusal bir deneyim sunuyor.

Oyunun sahnelendiği etkinlik, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü çerçevesinde düzenlendi. Başkan Tahir Büyükkakın'ın eşi Doç. Dr. Figen Büyükkakın da protokol

eşleriyle birlikte izleyiciler arasındaydı. Oyunun ardından Figen Büyükakın, Seçil Mutlu Oğuz'u tebrik ederek kadınların eğitimine vurgu yaparak, kadınların eğitilmiş olduğunda tüm dünyanın güzelleşeceğini ifade etti.

11. Boğaziçi Film Festivali'nde "Ceylin" filmi izleyicilerle buluştu

Boğaziçi Kültür Sanat Vakfı tarafından düzenlenen 11. Boğaziçi Film Festivali'nin "Ulusal Uzun Metraj Yarışma" filmlerinden biri olan **"Ceylin"** Atlas 1948 Sineması'nda İstanbul galası ile izleyiciyle buluştu. Filmin yönetmeni ve senaristi **Tufan Şimşekcan**, yapımcısı **Nurcihan Temur**, başrol oyuncusu **Deniz Büyük**, **Prof. Dr. İtir Erhart**, ışık şefi **Murat Yeşil** ve film ekibi, gösterimin ardından düzenlenen söyleşide izleyicilerin sorularını yanıtladı.

Film, Adana'da mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan ve çadır kentte yaşayan 14 yaşındaki Ceylin'in hayatını konu alıyor. Yönetmen Tufan Şimşekcan, hazırlık sürecinde Adana'daki çadır kentlerinde fotoğraf çalışmaları yaptıklarını ve gerçekliği bu sayede yakalayarak filmi oluşturduklarını ifade etti. **"Ceylin"** çocuk gelinlerin zorla evlendirilmesi ve eğitim haklarından mahrum bırakılmaları gibi konuları ele alarak seyircide farkındalık yaratmayı amaçlıyor.

Film, aynı zamanda 11. Boğaziçi Film Festivali'nin **"En İyi İlk Film Ödülü"** için de yarışıyor. Türk sinemasının genç ve yetenekli yönetmenlerine destek amacı taşıyan bu ödülle, yeni yönetmenlerin sinema dünyasına adım atmaları teşvik ediliyor.

Güzide Kasacı 94 yaşında vefat etti. Bir dönem 'Bayan Kahkaha' lakabıyla anılan Güzide Kasacı, tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. Güzide Kasacı, 1929'da İstanbul'da doğdu. Fatih Kız Ortaokulundan mezun olan sanatçı, 1951'de kayıt olduğu İstanbul Belediyesi Konservatuvarını 3 senede tamamlayarak mezun oldu. Kasacı, Münir Nurettin Selçuk, Refik Fersan, Dr. Nevzat Atlığ, Şefik Gürmeriç, Yesari Asım Arsoy ve Mustafa Nafiz Irmak'ın derslerine katıldı. Sesiyle büyük beğeni kazanan sanatçı, 1960'tan itibaren solo albümlere imza attı.

Güzide kasacının seslendirdiği eserlerden bazıları şöyle:

"Seni Andım Yine", "Suçlusun Bunda Sen de", "Unutmak İstesem O Hatırayı", "Ah Şu Gönlümüz", "Bir Şeyler Var Aramızda", "Unut Sevme Beni".

Boğaziçi'nde 'Benim Çocuğum' belgeselinin gösterimine engel: Homofobik sansür

Boğaziçi Üniversitesi Sinema Kulübü (BÜSK), 19 aralıkta yapmayı planladıkları "Benim Çocuğum" belgesel gösteriminin, okul yönetimi tarafından engellendiğini duyurdu.

Gösterim engelinin nedenini sordukları okul yönetimi BÜSK'e "Aynı belgeselin gösterilmesine daha önce izin verilmediği gibi şu anda da izin verilmeyeceği," yanıtını verdi.

Söz konusu sansürle ilgili **Bianet'e bilgi veren BÜSK'ten Feyzullah Ünlü**, belgeselde LGBTİ+ çocukları olan ailelerin hikâyelerine yer verildiği için okul yönetiminin tutumunu "homofobik sansür" olarak değerlendirerek şöyle dedi:

“Sansür haberi bize, gösterimden iki saat önce haber verildi ve gerekçe olarak da izin başvurusunu geç yaptığımız iddia edildi. Ancak biz günler öncesinde gösterimle ilgili gerekli izinleri almıştık. Filmin içeriğinden dolayı gösterimimiz daha önce yasaklanmıştı, yine aynı gerekçeyle yasaklandığımızı düşünüyoruz: Yani homofobi. Ancak bu engellemeleri izlemekle yetinmeyeceğiz. Gerekli resmî başvuruları yapıp, önümüze prosedür olarak konulan engelleri aşmak için elimizden geleni yapacağız. “Dayanışma çağrımıza yanıt, Yıldız Teknik Üniversitesi’ndeki (YTÜ) arkadaşlarımızdan geldi. Film gösterimini orada yapmayı planlıyoruz; ancak YTÜ yönetiminin tutumuna dair kesin bir şey de söyleyemiyoruz.

“Filmin yasaklanmasında LGBTİ+ teması kadar Can Hoca’nın filmi olmasının da etkili olduğunu düşünüyoruz. Okul yönetimi Can Hoca’ya yönelik düşmanca bir tavır içinde, hatırlarsanız okula girmesi dahi engellendi. Şimdi Can Hoca’yı da gösterimlere dahil edip daha kamusal alanlarda etkinlikler düzenlemeyi düşünüyoruz. Çünkü sansür konusunda taviz verilmemesi ve sansüre karşı direnilmesi gerektiği görüşündeyiz.”

Sinema kulübünün 22 Temmuz 2022’de “Benim Çocuğum”, “Laurence Anyways” ve “Go” filmlerinin gösterimi de gerekçesiz bir şekilde okul yönetimi tarafından engellenmişti. Bu engelin ardından 3 Ağustos’ta yeni bir gösterim planlayan kulübe, rektörlük “etkinlik düzenleme kurallarını ihlal” gerekçesiyle bir ay süreyle faaliyet engeli getirmişti. Çocukları LGBTİ+ olan Türkiyeli bir grup anne ve babanın hikâyesini anlatan "Benim Çocuğum", yönetmenliğini Can Candan’ın üstlendiği, 2013 yapımı belgesel.

Belgeselde bir yandan aile, bir yandan da aktivist olmanın ne anlama geldiğini yeniden tanımlayan Lezbiyen Gey Biseksüel Trans İnterseks Bireylerin Aileleri ve Yakınları Derneği’nden (LİSTAG) yedi ebeveynin deneyimleri aktarılıyor.

Gelecek yılda yeni sayımızda kültüre ve kadına dair verilen her mücadele, üretilen her anlamlı sanat çalışmasıyla birlikte ola bilmek dileğiyle umutla kalın.

20 Aralık 2023

SELVİ BOYLUM AL YAZMALIM

ÖYKÜ

MERHABA YAŞAM

YAZAN: Filiz GÜLMEZ

fdemir48@yahoo.com

Cemal Bey, eşinin ölümünden sonra, yaşadığı çevreden uzaklaşmıştı. Tanımadığı bir duygu sarmalının içindeydi son zamanlarda. Boşluktaydı da yer ayaklarının altından kayıp gidiyordu sanki. Bu durumunun farkındaydı, ancak içine hapsoldüğü kabuğu kıracak gücü bulamıyordu. Öğle yemeğinden sonra mahalle kahvesine uğrar, bir iki el oyun izler, kalkar dolaşırdı sokaklarda. Evinin kapısına geldiğinde canı içeri girmek istemezdi. Yine aynı isteksizlikle kapının eşiğine yavaşça çöktü. Hele şu sarı, hüznü sonbahar gününde hiç keyfi yerinde değildi.

Eşiyle geçirdiği güzel yıllarını düşündü. Neşeli, hareketli, çalışkandım o zamanlar, diye geçirdi içinden. "Sabah erken kalkar, sakal tıraşı olur, ev içinde bile pantolon ceket giyer, dışarı kravatsız çıkmazdım." diye sürdürdü iç sesi. Bu özelliklerini köy enstitüsünde okuduğu yıllarda kazanmıştı. Şu son zamanlarda tıraş olmaya üşeniyordu. Sakalları epey uzamıştı; tanıdıkları "Hayrola hocam, sakalı koyuvermişsin, ne o entel sakalı mı, yoksa?" diyorlardı. Onlara cevap vermiyor, sadece kafasını sallıyordu, uğraşmayın benimle, der gibi. Hiçbir şey onu avutmuyordu. Bir işin başına geçse hemen isteksizleşiyor, işi yarım bırakıyordu.

Çocukları da babalarının bu durumuna çok üzülmüyorlar, ona yardımcı olmak istiyorlardı. Kızı Nermin, küçük oğlu Nihat Ankara'da yaşıyordu. Büyük oğlu Nazım, İstanbul'daydı. Annesiyle babası için yakınlarında ev kiralamıştı. Annesinin ölümünden sonra babasını yalnız bırakmıyordu. Çaresiz, Cemal Bey oğlunun evine taşınmıştı. Nazım, onun yeniden hayata dönmesi için yollar arıyor, ilk gençlik yıllarından, çocukluğundan konular açarak bir kapı aralamak istiyordu. Bir süre önce çocukluk ve gençlik yıllarını düşündüğü, hep o yılları anlattığı aklına geldi. Okulunun bulunduğu şehre gitmeyi, orada geçirdiği yeni yetmelik dönemlerini anmak istediğini anımsadı. Cemal Bey'in çok sevdiği bir arkadaşı vardı. Bir süre onunla yazışmışlardı da. Adını anımsamaya çalıştı... Babasına sordu bir gün. "Ne yapacaksın oğlum, eski bir arkadaş, o kadar." diye oğlunu yanıtlayınca Nazım hemen atıldı, "Olur mu baba, eşi de annemin arkadaşıydı, Enstitüde aynı sınıfta okumuşlardı ya." Cemal'in gözleri doldu eşinden söz edilince. Fısıldar gibi "Ali Balkanlı" adı çıktı ağzından. "Evet, Ali Balkanlı'ydı, nasıl hatırlamam." diye yazıklandı oğlu "Onlar bize gelince çok sevinirdim, mutlu olurdum," Cemal, hiçbir şey söylemedi; yüzünde sorgulayan bir ifade gezindi.

Nazım, babasıyla konuştuktan sonra yan odaya geçti. İnternette Ali Balkanlı adını aradı; bulamadı. Sonra babasının okuduğu Kastamonu'ya bağlı Gölköy Köy Enstitüsünü aradı; Enstitünün sayfası çıktı karşısına. Nazım heyecanlandı, babasının okul fotoğraflarıyla karşılaşınca. Fotoğrafın birinde keman çalan bir kız öğrenci, diğerinde öğretmenlerle toplu çekilmiş öğrenciler, ellerinde mandolinleri. Fotoğrafların üzerinde 1940 tarihi. Diğer birinde de Gölköy Köy Enstitüsü'nün binaları: yemekhane, kütüphane, kooperatif ve derslikler. Bunun tarihi 1945. Bir başkasında da okul binalarının köylüler tarafından yapılışı... Bir diğeri şaşırtıyor Nazım'ı: At üzerinde bir kız. Alttaki yazıya gözü ilişiyor: "1945 yılı ve o bayan orada öğretmen adayı." Duygularını kontrol edemeyerek

yüksek sesle düşünüyor, "Bravo vallahi, 1945 yılında kadınlar ata biniyormuş." Fotoğraflara bakarken babasını unutmuştu. Cemal Bey, oğlunun sesini duyunca meraklandı, kapıdan kafasını uzattı. "Hayrola Nazım, ne oldu?" Nazım babasını görünce "Yok bir şey," demeyi düşündüyse de hızla vazgeçti. "Evet, baba hem de çok şey var, gel hele gel." deyiverdi. Cemal Bey, odaya girdi, oğlunun yanına oturdu. "Ya baba, köy enstitüleri ne harika yerlermiş. İnternette Gölköy Köy Enstitüsünün resimlerine bakıyordum. Gerçi sen de anlatırdın bize, ama..." Cemal Bey'in yüzü ışıldadı Gölköy'ü duyunca. Nazlanmadan oğlunun gösterdiği resimlere baktı. Kimilerinin yazdığı notları okudu. Birini okurken gözleri doldu:

"Zonguldak'ın Alaplı beldesinde üçüncü sınıfa geçtiğim yaz tatilinde köy enstitülerinde okuyan öğrenciler bir araya gelirlerdi. Aralarında Gölköy'den de tanıdıklarım vardı. Bahçelerde toplanır, sohbet ederler, kitap okur okuduklarını mütalaa ederlerdi. Mandolin çalarlar, şarkı söylerlerdi. Türkçeyi çok güzel konuşurlardı. Çok kibar davranırlar, hiç aralarında laubali hareketlere rastlamazdık. Onlara gıpta ederdik. Bir de çok güzel giyinirlerdi. Enstitünün verdiği lacivert kumaştan tören elbiseleri, bir çift ayakkabıları, temiz çamaşırları vardı. Ali Balkanlı, dedemin kardeşinin oğlu. Ondan duymuştum."

Nazım, babasının gözlerini yaşartan satırları okurken Ali Balkanlı adını görünce irkildi. Kendisi fark etmemişti. "Ali Balkanlı arkadaşın, değil mi baba!" Heyecanla çıkmıştı ağzından sözler. Cemal Bey, başını evet anlamında salladı. Gözyaşlarını eliyle silmeye çalışıyordu. Nazım, babasına bir şey söylemeden tekrar yazıya döndü. Kafasında bir şimşek çakmıştı. Hangi tarihte yazılmıştı, yazana bir mesaj göndererek iletişim kurulabilirdi. Yazarın adını buldu: Mehmet Zeybek. Yakın tarihlerde yazılmış, yorumlar yapılmıştı. O da yorum yazarak babasının arkadaşının hayatta olup olmadığını sorabilirdi. Hemen yorum bölümüne öğrenmek istediklerini yazdı. Ertesi günlerde internetten hiçbir yanıt gelmemişti yorumuna. Ama sevindirici olan Cemal Bey internetten köy enstitüleriyle ilgili sayfalarda geziniyor, oğluyla bunları paylaşıyordu. Nazım, aklına koymuştu, yanıt gelse de gelmese de babasını Gölköy'e götürecekti, onunla okulun bulunduğu yerleri gezecekti. Babasının anılarını tazeleyerek ona yaşama gücünü yeniden kazandırabileceğini düşünüyordu.

Gölköy'den yanıt bekleyip umutlarının kesildiği günlerden birinde Nazım, ona gelen iletilere bakıyordu. Gölköy Köy Enstitüsü Vakfı'ndan gelen iletiyi gördü. "Ben Vakfa göndermemiştim ki," diye geçirdi içinden. Sonra telaşla sayfayı buldu, ileti Ali Balkanlı'dan gelmişti. Gözlerine inanamadı. İletiyi okumadı, önce babasının görmesini istiyordu. Koşturarak onun odasına daldı. Cemal Bey, uzanmış, dinleniyordu. Gözleri kapalı mı diye baktı. Kapalıydı. Oğlunun geldiğini çoktan fark etmişti oysa. "Ne var Nazım, ne oldu gene?" derken gözlerini açmadı. "Müthiş bir haberim var baba, gel bak sana ne göstereceğim." Cemal Bey isteksiz kalktı, oğlunun arkasından yan odaya girdi. "Gel otur, bak yolladığım yoruma yanıt gelmiş." diyerek babasına açtığı sayfayı

gösterdi. " Ne güzel bir rastlantı bu, Mehmet Zeybek'ten haberinizi aldım. Ben de bugünlerde sevgili arkadaşım Cemal'i düşünüyordum. Cemal'ciğim, başın sağ olsun sevgili eşin Neriman'ı kaybetmişsin. Hayat devam ediyor kardeşim." Baba oğul ilgiyle iletiyi okudular. Sonunda şöyle yazıyordu:

" Hep sana ulaşmak istiyordum, ne internetten ne de telefondan sana ulaşabildim. Aziz kardeşim, Köy Enstitülerinin kuruluş yıldönümü nedeniyle bir sempozyum düzenlenecek. Senin de sempozyuma katılmanı, köy enstitüsünde bire bir yaşayıp gördüğün güzellikleri paylaşmanı çok istiyorum. Hem de nerede biliyor musun, Gököy'de. Vakıf ile Kastamonu Üniversitesi düzenliyor. Bu arada seninle yeniden anılarımızı canlandırma fırsatı da buluruz. Hemen alttaki telefonla beni ara. Can dostun, Ali Balkanlı."

Nazım, sevinçle babasını kucakladı. "Gördün mü baba, Ali Amca hayatta ve seni çağırıyor, ne güzel bir fırsat." Cemal Bey de çok duygulanmıştı. Gözlerinden yaşlar boşalmıştı. Konuşmakta zorlanıyordu. "Çok iyi de nasıl gideceğim, sağlığım iyi değil, sen de biliyorsun." Oğlu duygu yüklü yalvaran gözlerle babasına baktı. "Hayır, baba sen hasta değilsin, annemi kaybettikten sonra kendini yalnız hissediyorsun. Senin bir sihirli değneğe gereksinmen var, işte o da ayağına geldi. Ne olur baba, ben seni götürüp Ali amcaya teslim edeceğim." Baba oğul kucaklaşarak bu sevinci paylaştılar.

Sempozyum günü gelip çatmıştı. Nazım, babasını Gököy'e götürdü. Ali Balkanlı'yla birlikte başka köy enstitülerinde okumuş yaşlılarıyla, Kastamonu Üniversitesi çalışanlarıyla öğrencileriyle dolu güzel bir kalabalık karşıladı onları. Birbirlerini görünce iki eski arkadaş dakikalarca sarılıp ağlaştılar. İkisinin ailesi de Saraybosna'dan gelerek Zonguldak'ın Alaplı ilçesinde yerleşmişlerdi. Uzun boylu, açık tenli, sarı saçlı gençlerdi ikisi de. Renkli gözleri ve yakışıklı oluşlarıyla göz doldurmuşlar, nice yürekleri hoplatmışlardı. Şimdi ak saçlıydılar, boyları eski uzunluğunu yitirmişti. Ali Balkanlı'nın yürürken sağ ayağı aksıyordu. Ama ikisi de okula yeni yazılan çocukların heyecanını yaşıyordu. Cemal Bey çok mutlu olmuştu. Bir an önce okulunu görmek istiyordu. Onları vakfın binasına götürdüler. Çay, yiyecek bir şeyler ikram ettiler. Cemal Bey'le Ali Balkanlı eski günleri konuştular. Sonra Gököy Köy Enstitüsü'nün ders yaptıkları binalarına gittiler. Nazım da babasının mutluluğunu görünce çok iyi bir iş başardığını düşünerek seviniyordu. Yeniden hayat bulmuştu Cemal Bey. Hasan Ali Yücel'in de mezun olduğu Gököy Enstitüsü binalarının Jandarma Eğitim Komutanlığında koruma altında olduğunu öğrenince çok sevindi. Birçok köy enstitüsü gibi okulunun da yok olup gitmiş olacağı korkusunu duymuştu hep. Kışla içinde kültür mirası olarak korunan binaların eğitime gelen genç askerlere "Cumhuriyet mirası" diye tanıtıldığını öğrenince çok duygulandı. Gözleri doldu.

Yemekhanenin olduğu binayı geziyorlardı. Ali Balkanlı Cemal Bey'e: "Bu binanın senin için özel bir anlamı olmalı Cemal'ciğim," diyerek güldü. Cemal'in yüzü kızardı, sesi titredi. "Ne özelliği

olsun ki, yemekhane işte." Arkadaşı hınzır gülüşünü sürdürdü. "Canım hani şu sürekli yemek yerken kitap okuyan kız vardı ya." Kaçamak yanıt verdi Cemal Bey.

"Sadece bir arkadaştı, okumayı çok seven bir arkadaş. Onunla kitaplardan konuşmaya bayılırdım, hepsi bu."

"Hadi oradan, zaten sürekli okuyup tartıştığımız çalışmalar olurdu." diye konuyu sürdürdü Ali Balkanlı. "Sen onu bırak da yemekhanemizi aynı zamanda sinema, tiyatro ve eğlence salonu olarak kullanırdık, hatırladın mı? Hafta sonları her sınıfın zorunlu olarak hazırladığı piyesleri, halk oyunlarını, koroları izlerdik. Böylece her öğrencinin yeteneği ortaya çıkardı. Rahmetli Neriman'la da bir piyes çalışmasında yakınlaşmıştık. Sonra biliyorsun arkadaşlığımız evliliğe kadar gitmişti." Bunları söylerken derin bir iç çekti. "Ya ne güzel günlerdi Cemal'ciğim, haklısın ayrıca anımsıyor musun, her sabah, bütün öğrenci ve öğretmenlerimiz ile top sahasında, davul, zurna, mandolin ve akordeon eşliğinde halk oyunlarımızı oynardık." Başını salladı Cemal Bey, "Harika günlerdi o günler."

Binaları gezdikten sonra bahçeye çıktılar, ama eski bahçeyi bulamadılar. Yine anılarıyla yaşatmaya çalıştılar koruluğu, bahçeyi. Ali Balkanlı uzaklara bakarak "Tarım derslerimiz vardı, şimdi okullarda okutmuyorlar artık. Her sınıfın ayrı bir koruluğu olurdu." Evet, diye atıldı Cemal Bey "Her öğrenci bir çukur kazar, fidanlarını dikerdi. Okul bitinceye kadar da o fidanlara bakar, büyütür; onlardan sorumlu olurdu." "Bir de şimdiye bakar mısın, güzelim ağaçlar hiç acımadan sökülüyor, yerlerine binalar konduruluyor, hatta kuleler." diye sürdürdü Ali Balkanlı. "Oysa Tabiat Bilgisi öğretmenlerimiz bizleri çevreyi koruma, geliştirme bilinciyle eğitirlerdi. Üstelik yaşadığımız yörede ne kadar bitki, ağaç, ot türü varsa onlardan örnekler toplar, defterlerimizin arasında kurutur, o bitkilerle ilgili açıklayıcı bilgiler yazardık altlarına." Arkadaşı gülümseyerek başıyla evetledi: "Doğru söylüyorsun, defterimiz botanik bahçesine dönerdi." İki arkadaş eski günleri anarak dolaşırken mekânı da zamanı da unutmuşlar, Enstitülü günlerine dönmüşlerdi. Nazım da onlarla yürümüş, büyük bir ilgi ve memnuniyetle onları dinlemişti. Babası yeniden hayata dönmüş, kendini bulmuştu. "Köy Enstitüleriyle ilgili anılar, mekânlar bile bir yaralı yüreği onarıyorsa, o okullarda eğitim görmek insanlara neler neler kazandırır. Çok yazık olmuş, o değerli eğitim kurumları kapatılmış..." diye düşündü.

Ertesi gün sempozyum başlayacaktı. Enstitünün sınavına girmek için köylerinden yürüyerek ilçe merkezine gelen, annelerinin verdiği yumurtaları satarak harçlıklarını çıkardıktan sonra sınava giren iki erkek çocuğunu o güzel dünyalarında bırakarak kaldıkları otele dönmüştü Nazım, içinde hem mutlu hem de buruk duygularla.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

YAR OLAMADIN

YAZAN: Cemal SAFİ

Güldüğün her yerden gül biter sanma
Sen beni ilk defa yaralamadın
Ben sana kul köle olurdum amma
Sen bana bir günlük yar olamadın
Bu kadar yüklenmek var mı susana
Yerimde olup da çıldırmasana
Ben gönül köşkümü açtım da sana
Sen sokak kapını aralamadın
Hançerle mavzerle yıkılmazdım da
Süründüm aklımı senle bozdum da
Ben sana yüzlerce roman yazdım da
Sen bana bir satır karalamadın
On binde bir kula nasip olsam da
Kadrimi bilmedin nimet olsam da
Ben senin bağına rahmet olsam da
Sen benim dağıma kar olamadın
Kalplere şifalar sunan meyvaydım
Her keyfe kedere derde devaydım
Ben senin bahtına gülen ayvaydım
Sen bana ağlayan nar olamadın
Yıllara mal oldu gözümden düşmen
Ey şimdi aynayla kavgalı düşman
Her zaman mahcupsan her zaman pişman
Sen kendi kendine yar olamadın

UMUT ŞARKILARI

CİVELEK

<https://www.youtube.com/watch?v=9OXITRBEUSs>

SÖZ: Sadettin KAYNAK

MÜZİK: Osman İSMEN, Saadettin KAYNAK, Ali İhsan KISAC

SESLENDİREN: Güzide KASACI

Bu gece düğün dernek
Bin bir geceden örnek
Ah bu gece düğün dernek
Bin bir geceden örnek
Sevişenler bu gece
Civelek civelek civelek civelek
Bir çiçek bir kelebek
Civelek civelek civelek
Civelek civelek civelek

Bu gece mutlu gece
Vur patlasın eğlence (vur patlasın eğlence)
Dirlik düzenlik olsun
Civelek civelek civelek civelek
Sevişen iki gence
Civelek civelek civelek
Civelek civelek civelek

Bu gecenin adına
Doyulur mu tadına
Bu gecenin adına
Doyulur mu tadına
Sevişenler bu gece
Civelek civelek civelek civelek
Erecek muradına
Civelek civelek civelek
Civelek civelek civelek

Bu gece mutlu gece

Vur patlasın eğlence (vur patlasın eğlence)

Dirlik düzenlik olsun

Civelek civelek civelek civelek

Sevişen iki gence

Civelek civelek civelek

Civelek civelek civelek

Civelek civelek civelek

Vur patlasın eğlence (vur patlasın eğlence)

Dirlik düzenlik olsun

Civelek civelek civelek civelek

Sevişen iki gence

Civelek civelek civelek

Civelek civelek civelek

Civelek civelek civelek